

980/2020

Päiväys
28.12.2021

Diaarinumero

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

28.12.2021

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **4.1.2022 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 28.12.2021 nro 884/2021, valitus ympäristölupa-asiassa / Kanteleen Voima Oy:n biojalostamon ympäristölupa, Haapavesi

Luvan hakija

Kanteleen Voima Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **28.12.2021 – 3.2.2022** Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallintooikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **3.2.2022**.

28.12.2021

Dnro 980/03.04.04.04.19/2020

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakija [REDACTED]

Luvan hakija Kanteleen Voima Oy

Päätös, johon on haettu muutosta

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 8.7.2020 nro 104/2020

Aluehallintovirasto on myöntänyt Kanteleen Voima Oy:lle ympäristöluvan pääosin hakemuksen mukaiseen ja laajuiseen Haapaveden biojalostamon toimintaan Haapaveden kaupungissa kiinteistöllä 71-402-349-1 sekä käsiteltyjen jätevesien johtamiseen viemäriputkella (purkuputki) Pyhäjokeen Haapajärven alapuolella.

Ympäristöluvan mukaisen biojalostamon toimintaan kuuluvat päätuotteena etanolin (noin 65 000 tonnia vuodessa) valmistus, energiantuotanto, jätteen laitos- ja ammattimainen hyödyntäminen ja käsittely sekä muut päätoimintaa palvelevat aputoiminnot, kuten biopolttoaineterminaalin toiminta, ilmaan johdettavien päästöjen käsittely sekä jäte- ja jäähdytysvesien käsittely ja johtaminen.

Pyhäjokeen johdettavista biojalostamon käsitellyistä jätevesistä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon vähentämiseksi ja estämiseksi on määrätty 10 000 euron vuosittainen kalatalousmaksu.

Ennalta arvioiden biojalostamon toiminnasta ei ole arvioitu aiheutuvan muuta vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa korvattavaa tai toimenpitein hyvitetävää vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta on annettu ohjaus.

Kanteleen Voima Oy:lle on myönnetty oikeus aloittaa biojalostamon toiminta lupapäätöksen mukaisesti lupamääräyksiä noudattaen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Toiminnassa on noudatettava päätöksessä annettuja lupamääräyksiä 1–61, joista lupamääräykset 1–4, 9–19, 50–54, 58–59 ja ohjaus ennakoimattomien vahinkojen varalle kuuluvat seuraavasti:

Yleiset velvollisuudet

1. Luvanhaltijan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisestä (selvilläolovelvollisuus). Luvanhaltijan on muun muassa tuotantoprosessia ja sen tarkkailua jatkuvasti kehittämällä ja tuotannossa muodostuvien jätteiden ja kemikaalien ominaisuuksia koskevaa tietoa lisäämällä sekä toimialakohtaista tietoa ja alan teknistä kehitystä hyödyntämällä varmistettava, etteivät toiminnan päästöt ja haitalliset vaikutukset poikkea siitä, mille lupa on myönnetty.

Tuotantoprosessien sekä ilmaan ja vesiin johdettavien päästöjen käsittely- ja hallintajärjestelmien ohjaus- ja seurantajärjestelmiä on kehitettävä siten, että ne tuottavat luvanhaltijalle sellaista reaaliaikaista tietoa, jonka perusteella pystytään arvioimaan myös tällä päätöksellä asetettujen toiminnan ympäristönsuojeluvaatimusten täyttyminen.

Jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa aiheutua sellaisia päästöjä tai ympäristövaikutuksia, joihin tällä päätöksellä ei ole lupaa myönnetty, asiasta on viipymättä ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja Haapaveden kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille. Ilmoituksiin on liitettävä arvio toiminnan muutoksen vaikutuksista päästöihin ja niiden ympäristövaikutuksiin tarkasteltuna kaikkien päästöelementtien osalta. Ilmoituksessa on oltava luvan saajan oma arvio siitä, edellyttääkö toiminnan muutos ympäristöluvan muuttamista tai tarkkailun tarkentamista, ja tieto siitä, mihin toimenpiteisiin luvan saaja on ryhtynyt muutoksesta johtuvien päästöjen ja niiden vaikutusten rajoittamiseksi sekä ympäristöluvan muuttamiseksi.

Luvanhaltijan on lisäksi viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin pilaantumisen ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi (pilaantumisen torjuntavelvollisuus).

2. Tämän päätöksen mukaisen toiminnan edellyttämät mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

3. Kaikista toiminnan muutoksista tai tarkkailussa esiin tulevista päästöjen, jätteiden ominaisuuksien tai vaikutusten poikkeamista huonompaan suuntaan siitä, mitä hakemuksessa on arvioitu, on ilmoitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ja annettava tieto Haapaveden kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille.

Ilmoituksiin on liitettävä arvio muutoksen vaikutuksista päästöihin ja niiden ympäristövaikutuksiin tarkasteltuna kaikkien päästöelementtien osalta ja luvanhaltijan oma arvio, edellyttääkö muutos ympäristöluvan muuttamista tai tarkkailun tarkentamista sekä tieto siitä mihin toimenpiteisiin luvan saaja ryhtyy muutoksesta johtuvien päästöjen ja niiden vaikutusten rajoittamiseksi.

4. Luvan saajan on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi suunniteltuja ympäristönsuojelurakenteita (esim. nestemäisten kemikaalien suoja-altaat, hulevesien keräys- ja johtamisjärjestelmät, öljynerotuskaivot, kemikaalien ja jätteiden varastoalueet, varoaltaat ja jätevedenpuhdistamon altaat ja kanaalit sekä muut rakenteet, joilla estetään tai vähennetään päästöjen muodostumista ja leviämistä ympäristöön) koskevat, tämän päätöksen määräysten mukaisiksi tarkistettut ja päivitettyt yksityiskohtaiset rakennus- ja laadunvalvontasuunnitelmat sekä työselostukset viimeistään kaksi kuukautta ennen niiden rakentamisen aloittamista.

Ympäristönsuojelurakenteet voidaan ottaa käyttöön, kun Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on riippumattoman valvojan yhteenvedon ja laadunvalvontakokeiden tulosten perusteella todennut tehtyjen rakenteiden täyttävän niille tässä lupapäätöksessä asetetut vaatimukset ja ne täyttävät myös muusta lainsäädännöstä tulevat mahdolliset lisävaatimukset.

Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Päästöt vesiin ja viemäriin

9. Biojalostamon toiminta-alueella muodostuvat puhtaat sade, sulamis- ja valumavedet sekä muut vedet, joista ei aiheudu päästöjä tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, on erotettava likaantuneista vesistä.

Asfaltoitujen alueiden ulkopuoliset puhtaat hule- ja valumavedet on johdettava ojituksien ja viemärien kautta puhdistamon ja viivästysaltaiden ohitse suoraan vesistöön. Kyseisten vesien likaantumattomuus on tarvittaessa osoitettava vedenlaatuselvityksin ja -mittauksin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

10. Biojalostamon sisällä ja asfaltoidulla piha-alueella sekä jätteiden ja kemikaalien purku-, käsittely- ja varastointialueilla olevista kohteista, ml. kemikaalisäiliöiden vallitilat sekä muista kohteista, joista voi päästä öljyjä hulevesiviemäriin tai vesistöön, tulevat viemäriinjat on varustettava

standardin SFS-EN 858-1 mukaisin I luokan öljynerottimin, josta vedet voidaan johtaa hulevesiviemäriin ja edelleen voimalaitoksen viivästysaltaan kautta Haapajärveen. Jos öljynerottimista poistuvat vedet johdetaan jätevesiviemäriin, ne on käsiteltävä standardin SFS-EN-858-1 mukaisessa II luokan öljynerottimessa tai vastaavan tehoisessa öljynerotusjärjestelmässä.

Öljynerotin on varustettava öljytilan täyttymisestä ilmoittavalla hälytysjärjestelmällä, jota voidaan seurata jatkuvasti. Öljynerottimen täyttöaste ja sen hälytysjärjestelmien toimivuus on tarkistettava riittävän usein, vähintään kahden kuukauden välein. Öljynerottimen tehokkuus on määritettävä ensimmäisen toimintavuoden aikana ja sen jälkeen aina kolmen vuoden välein.

Viemärissä on oltava välittömästi öljynerottimen jälkeen näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivo, josta voidaan sulkea tarvittaessa vesien pääsy hulevesiviemäriin. Näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivo on sijoitettava, merkittävä ja suojattava siten, että kaivoon on esteetön pääsy myös talviaikaan. Sulkuventtiilikaivo on voitava sulkea viivytyksettä kaikissa olosuhteissa.

Asfalttipinnan kuntoa on seurattava säännöllisesti tarkkailun avulla ja havaitut päällysteen vauriot on korjattava mahdollisimman pian.

11. Biopolttoaineterminaalin sade- ja hulevedet ml. biopolttoaineterminaalin meluvallin suoto- ja sadevedet on johdettava hakemuksen mukaisesti biopolttoaineterminaali alueen länsipuolella olevaa ojaa pitkin biopolttoaineterminaalin viivästysaltaaseen, joka on varustettava öljynimeytyspuomilla. Viivästysaltaasta vedet on johdettava öljynerottimeen, jossa on hälytysjärjestelmä, jota voidaan seurata jatkuvasti. Öljynerottimen täyttöaste ja sen hälytysjärjestelmän toimivuus on tarkistettava riittävän usein, vähintään kahden kuukauden välein. Öljynerottimen tehokkuus on määritettävä ensimmäisen toimintavuoden aikana ja sen jälkeen aina kolmen vuoden välein.

Biopolttoaineterminaalin viivästysaltaasta ja öljynerottimesta sade- ja hulevedet voidaan hakemuksen mukaisesti johtaa tienvarsiojia pitkin Pyhäjokeen. Öljynerottimesta lähtevien biopolttoaineterminaalin hulevesien öljypitoisuuden (C10–C40) on alitettava päästöarvo 5 mg/l ja kiintoainepitoisuuden on alitettava päästöarvo 20 mg/l.

Altaaseen kertynyt kiintoaine on poistettava säännöllisesti.

Biopolttoaineterminaalin varastointi- ja käsittelyalueen on oltava asfalttipintaista. Asfalttipinnan kuntoa on seurattava säännöllisesti ja havaitut päällysteen vauriot on korjattava mahdollisimman pian.

12. Biojalostamon puhtaat jäähdytysvedet on johdettava samalla kiinteistöllä sijaitsevan voimalaitoksen jäähdytysvesijärjestelmään tai suoraan voimalaitokselta Haapajärveen johtavaan jäähdytysvesikanavaan.

Jäähdytysvesien puhtaus/likaantumattomuus on varmistettava tarkkailun avulla.

13. Luvan saajan toiminnassa muodostuvat talousjätevedet on johdettava kaupungin viemäriverkostoon.

14. Biojalostamon prosessijätevedet sekä likaantuneet sade-, sulamis- ja valumavedet sekä muut vastaavat likaantuneet vedet on palautettava prosessivesikiertoon tai käsiteltävä jätevesienkäsittelyprosessissa ennen vesistöön johtamista siten, että lupamääräyksissä 16 määritetyt päästöraja-arvot eivät ylitä.

Biojalostamon vesien keräys-, käsittely- ja johtamisjärjestelmät on pidettävä kunnossa ja huollettava säännöllisesti.

Jätevedenpuhdistamolle ei saa johtaa sellaisia jätevesiä, jotka haittaavat merkittävästi puhdistamon toimintaa tai puhdistamolietteen käsittelyä.

Käsitellyt jätevedet on johdettava viemäriputkella Pyhäjokeen tämän päätöksen sivulla 40 olevan piirustuksen osoittamaan purkupaikkaan.

15. Jätevedenpuhdistamo on sijoitettava sisätiloihin. Jätevedenpuhdistamon ilmanvaihdon poistokaasut on kerättävä ja käsiteltävä siten, että niistä ei aiheudu hajuhaittaa tehdasalueen ulkopuolella.

16. Jätevedenpuhdistamolta Pyhäjokeen johdettavien käsiteltyjen jätevesien on alitettava seuraavat raja-arvot:

	raja-arvo, kk-ka.
kemiallinen hapenkulutus, COD	200 mg/l
kokonaisfosfori	0,3 mg/l
kokonaistyyppi	25 mg/l
epäorgaaninen typpi (NO ₂ -N+NO ₃ -N+NH ₄ -N)	20 mg/l
kiintoaine (TSS)	5 mg/l
sulfaatti	600 mg/l

Vesistöön johdettavan käsitellyn jäteveden pH:n on oltava välillä 5,5–8.

Kemiallisen hapenkulutuksen, kokonaisfosforin, kokonaistypen, epäorgaanisen typen, kiintoaineen ja sulfaatin osalta raja-arvoihin verrattavat arvot ovat kalenterikuukauden päivittäin virtaamapainotteisesti otetuista vuorokauden kokoomanäytteistä mitattujen pitoisuuksien aritmeettiset keskiarvot.

Käsiteltyjen jätevesien aiheuttama kuormitus vesiin saa olla enintään seuraava:

	kuukausikeskiarvo
kemiallinen hapenkulutus, COD	500 kg/vrk
kokonaisfosfori	0,8 kg/vrk

Kuukausikeskiarvoina määrätty kuormituksen raja-arvot lasketaan vuorokauden virtaamapainotteisesti otetuista kokoomanäytteistä mitatuista pitoisuuksista virtaamapainotteisina keskiarvoina kalenteripäivää kohti.

Biojalostamon käynnistämisestä alkaen ensimmäisten neljän kuukauden ajan (ylösajoaika) käsiteltyjen jätevesien kokonaiskuormituksen [kg/vrk] kuukausikeskiarvot sekä pitoisuuksille määrätty kuukausikeskiarvot [mg/l] saavat olla enintään kaksinkertaisia yllä annettuihin raja-arvoihin nähden.

Jätevedenpuhdistamolta Pyhäjokeen johdettavien käsiteltyjen jätevesien on alitettava seuraavat vuosikeskiarvoina määrätty raja-arvot neljän kuukauden jälkeistä biojalostamon ylösajoaika seuraavan ensimmäisen täyden kalenterivuoden alusta alkaen:

					raja-arvo, vuosika.
biologinen hapenkulutus, BOD					7 mg/l
adsorboituvat orgaanisesti					
sitoutuneet halogeenit, AOX					1 mg/l
kromi	0,025 mg/l	kupari	0,05 mg/l	nikkeli	0,05 mg/l
sinkki	0,3 mg/l	kadmium	0,01 mg/l		
elohopea					0,005 mg/l

Raja-arvo alitetaan, kun kalenterivuoden kuukausien virtaamapainotteisista kokoomanäytteistä mitattujen pitoisuuksien aritmeettinen keskiarvo on pienempi kuin raja-arvo.

17. Päästömääräykset Pyhäjokeen johdettaville päästöille (lupamääräys 16) eivät koske puhdistusprosessin laitteiden häiriötilanteita.

Puhdistusprosessin laitteen häiriötilanteeksi hyväksytään laitteen äkillisestä vikaantumisesta, mekaanisesta rikkoutumisesta tai muusta toiminnanharjoittajasta riippumattomasta ennakoimattomasta syystä aiheutuva puhdistusprosessin toiminnan äkillinen heikentyminen.

Mikäli enintään kerran vuodessa toistuvan, ennakoidun biojalostamon seisokin aikana myös jätevedenpuhdistamo on huoltoseisokissa, on seisokista toimitettava hyvissä ajoin etukäteen lupamääräyksen 36 mukainen suunnitelma valvovalle viranomaiselle.

18. Vesistöön johdettava käsitelty jätevesi ei saa sisältää valtioneuvoston vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista antaman asetuksen (1022/2006) liitteessä 1 A) tarkoitettuja aineita eikä liitteissä 1 C1) ja 1 D) tarkoitettuja vesiympäristölle vaarallisia tai haitallisia aineita

pitoisuuksina, jotka voivat johtaa ympäristölaatumormin (liite 1 C2) ylittymiseen pintavedessä tai kaloissa.

19. Biojalostamon tuotannossa muodostuva hyödyntämättä jäävä lämpökuorma on jäähdytettävä pääosin ilmaan.

Biojalostamon jäähdytysvesissä saa johtaa lämpökuormaa Haapaveden voimalaitoksen jäähdytysvesikanavaan ja edelleen Haapajärveen enintään 300 TJ vuodessa.

Muut toimet, joilla ehkäistään, vähennetään tai selvitetään pilaantumista, sen vaaraa tai pilaantumisesta aiheutuvia haittoja

50. Hakijan on 2.4.2020 antamansa suostumuksen mukaisesti osallistuttava 10 000 eurolla Haapaveden kaupungin koordinoimaan Pyhäjoen vesistön ravinteiden hajakuormitusta pienentävän hankkeen toteutukseen.

51. Luvan saajan on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ensimmäisen toimintavuoden tehostetun tarkkailun päästö- ja vaikutustarkkailuraportit sekä ensimmäisen toimintavuoden tehostettuun tarkkailuun perustuva selvitys jäteveden laadusta ja vaikutuksista sekä päästöistä ilmaan 4 kuukauden kuluessa ensimmäisen toimintavuoden päättymisestä.

Selvityksessä on esitettävä käsiteltyjen jätevesien sisältämien haitallisten aineiden pitoisuudet komponentteittain koskien vähintään rikin, typen sekä COD:n kokonaispitoisuuksia ja karakterisontia. Selvitykseen on sisällytettävä tiedot komponenttien fysikaalisista, kemiallisista, toksikologisista ja ekotoksikologisista ominaisuuksista ja erityisesti myrkyllisyydestä vesieliöille.

Selvityksessä on laskennallisesti mallinnettava todellisten ainepäästöjen sekä jäähdytysvesien lämpöpäästön kulkeutumista ja ainepäästöjen sitoutumista biomassaan ja sedimenttiin. Luvan saajan on päivitettävä tulosten perusteella vesistö- ja kalatalousvaikutusarvio.

Selvityksessä on esitettävä päästö pisteestä II ilmaan johdetuista poistokaasuista vähintään rikki-, TOC-, hiilimonoksidi-, TRS- sekä furfuraalipitoisuudet sekä keskimääräinen vuorokausikuormitus.

Selvityksessä on esitettävä, mistä VOC-komponenteista päästö pisteeseen II VOC-päästö muodostuu.

Aluehallintovirasto voi selvityksen perusteella tarvittaessa täsmentää lupamääräyksiä tai täydentää lupaa.

Purkuputken sijoittamista, rakentamista ja käyttöä koskevat määräykset

Purkuputken sijoittamista ja rakennetta koskevat määräykset

52. Käsiteltyjen jätevesien purkuputki on Pyhäjokeen sijoitettavalta osin rakennettava hakemuksen ja sen liitteenä olevan 28.9.2018 päivätyn suunnitelman ”Kanteleen Voima, Biojalostamon purkuputki” sisältämien piirustusten mukaisesti:

- ”Suunnitelmakartta, Mk 1:5 000, työnro 1510043743, piirustusno 01”, - ”Pituusleikkaus, Mk 1:100 ja sijaintikartta, Mk 1:1 500, työnro 1510043743, piirustusno 02”.

Rakenteisiin saa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla tehdä sellaisia muutoksia, joilla ei ole oleellista merkitystä rakenteen toimivuuteen ja jotka eivät lisää haitallisia vaikutuksia ympäristöön.

Jäteveden purkuputken pään sijainti on merkittävä rannalle Liikenneviraston ohjeen nro 23/2014 Ilmajohtojen sekä kaapeleiden ja putkijohtojen asettamisesta ja merkitsemisestä vesialueella mukaisesti. Merkintään käytettävät rakenteet on pidettävä kunnossa.

Talvisin purkuputken pään kohta Pyhäjoessa on merkittävä heikon jään aiheuttaman vaaran välttämiseksi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla.

Purkuputken vesistöön sijoittuvan osan rakentamista koskevat määräykset

53. Purkuputken rakentamisesta aiheutuvaa samentumista on estettävä eristämällä työalue vesistössä olevilta osiltaan silttiverholla, jonka sijainti on työn aikana merkittävä selvästi havaittavasti. Siltiverhoa ei saa poistaa ennen kuin hienojakoinen kiintoaines on laskeutunut pohjaan.

54. Vesistössä kaivettavan putkikaivannon kaivuumassat on käytettävä putkikaivannon täyttöön. Kaivuumassat on kaivettava kaivannon sivuille ja siirrettävä putken päälle välittömästi putken asennuksen jälkeen. Kaivuutyöt on toteutettava suunnitelmallisesti siten, että läjitetyt massat pysyvät mahdollisimman hyvin paikoillaan ja niiden ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset.

Tarkkailu- ja raportointimääräys

58. Luvan saajan on kattavasti tarkkailtava toimintaa, toiminnan päästöjä ja niiden vaikutuksia sekä raportoitava niistä.

Luvan saajan on päivitettävä laitoksen ympäristönsuojelua koskeva päästöjen ja toiminnan sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusuunnitelma lupamääräyksiä sekä biojalostamon yksityiskohtaisen suunnittelun tuottamia tietoja vastaaviksi ja toimitettava se hakemusasiana Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle kahdeksan kuukautta ennen biojalostamon käynnistämistä. Jo esitettyä tarkkailusuunnitelmaa on täydennettävä vähintään liitteessä 3 määritellyillä tiedoilla.

Tarkkailusuunnitelmassa on esitettävä, miltä osin vaikutustarkkailu on tehtävissä osana Pyhäjoen vesistö- ja kalataloudellista yhteistarkkailua sekä Haapaveden kaupungin ilmanlaadun yhteistarkkailua ja miltä osin tätä laitosta koskevana itsellisenä vaikutustarkkailuna.

Suunnitelman perusteella aluehallintovirasto antaa tarkkailua koskevat tarkemmat määräykset ja määrää tarvittaessa yhteistarkkailusta.

Kalatalousvelvoitteet ja kalatalousmaksu

59. Luvan saajan on maksettava Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle (Pohjois-Suomen kalatalouspalvelut) vuosittainen 10 000 euron kalatalousmaksu. Maksu on maksettava ensimmäisen kerran sinä vuonna, kun biojalostamon toiminta alkaa ja sen jälkeen vuosittain maaliskuun loppuun mennessä tai kalatalousviranomaisen kanssa erikseen sovittavalla tavalla.

Kalatalousmaksu on käytettävä tässä päätöksessä tarkoitettujen biojalostamon käsiteltyjen jätevesien johtamisesta Pyhäjoen ja Haapajärven kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen ehkäisemiseksi. Maksua voidaan käyttää kalanpoikasten ja pyyntikokoisten kalojen ja/tai rapujen istutuksiin, kalojen elinympäristöjen hoitoon ja kunnostuksiin, kaupallista kalastusta ja virkistyskalastusta edistäviin toimenpiteisiin sekä muihin tarkoituksenmukaisiin kalantuotantoa ja saaliin arvoa lisääviin sekä saaliin hyödyntämistä ja kalastusta edistäviin toimenpiteisiin. Lisäksi maksua voidaan käyttää näiden toimenpiteiden suunnitteluun ja tuloksellisuuden seurantaan.

Ohjaus ennakoimattomien vahinkojen varalle

Vahingonkärsijä voi vaatia luvan saajalta korvausta ennakoimattomasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvasta tai muusta vesistöön kohdistuvasta toimenpiteestä johtuvasta vahingosta. Hakemus tulee tehdä aluehallintovirastolle. Ennakoimattoman vahingon korvaamista koskevan hakemuksen yhteydessä voidaan esittää myös luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista koskeva vaatimus.

Ratkaisun perusteluja

Asiassa on ollut kysymys Kanteleen Voima Oy:n ympäristölupahakemuksesta biojalostamolle, joka tuottaa päätuotteenaan etanolia liikennepolttoaine- tai kemikaalikäyttöön. Tuotannossa muodostuu sivutuotteena ligniiniä ja raakatärpähtiä sekä jäteveden mädätyskäsittelyn sivutuotteena biokaasua.

Biojalostamon toimintaan sisältyvät jalostamon ohella ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisesti ympäristölupaa edellyttävinä toimintoina energiantuotanto kaasukattilalla, jätteen laitos- ja ammattimainen hyödyntäminen (jätteen polttaminen lietteenpolttokattilalla) sekä osana biojalostamon toimintaa olevat aputoiminnot, kuten biopolttoainerterminaalien toiminta (puuraaka-aineen

varastointi ja murskaus), prosessikemikaalien ja tuotteiden varastointi, prosessiveden valmistus, jäte- ja jäähdytysvesien sekä ilmaan johdettavien päästöjen käsittely ja johtaminen sekä muodostuvan lietteen kuivaus.

Biopolttoaineterminaalin yhteys biojalostamoon

Hakemus on koskenut myös biojalostamon toimintaan teknisessä ja toiminnallisessa yhteydessä olevaa biopolttoaineterminaalia, joka sijoittuu voimalaitoksen sekä biojalostamon välittömään läheisyyteen kiinteistöille 71402-45-74, 71-402-45-76 sekä 71-402-45-77.

Biopolttoaineterminaalin toimintaa koskee Haapaveden kaupungin ympäristöterveyslautakunnan myöntämä ympäristölupa (20.5.2010 § 19) sekä sitä muuttanut ympäristölupa (30.10.2014 § 36). Koska biopolttoaineterminaalin toiminta sisältyy biojalostamon käyttöönoton jälkeen samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen biojalostamon kanssa, on luvan saaja hakenut ympäristöluvan sisällyttämistä biojalostamon ympäristölupaan.

Biopolttoaineterminaali toimii olemassa olevalla lainvoimaisella luvallaan niin kauan, kunnes biojalostamon ympäristölupa on lainvoimainen tai täytäntöönpanokelpoinen sekä vakuudet on asetettu. Biojalostamon toiminnan alettua biopolttoaineterminaalin toiminta sisältyy biojalostamon toimintaan yhtenä keskeisenä osaprosessina. Lupamääräyksissä biojalostamon toiminta sisältää biopolttoaineterminaalin toiminnan.

Haapaveden voimalaitoksen luvat ja yhteys biojalostamoon

Aluehallintovirasto on käsitellyt ja ratkaissut hakemuksen yhdessä samalle kiinteistölle sijoittuvan Haapaveden voimalaitoksen luvan muuttamista ja tarkistamista koskevan asian kanssa ja lupaharkinnassa ja lupamääräyksien asettamisessa on otettu huomioon voimalaitoksen päästöt ja vaikutukset.

Voimalaitoksella on ympäristönsuojelulain 41 § mukainen tekninen ja toiminnallinen yhteys biojalostamoon. Biojalostamon rakentamisen myötä voimalaitoksen pääkattila muuttuu lauhdevoimalasta biojalostamoon kytketyksi voimalaitokseksi, joka toimittaa biojalostamolle prosessihöyryä. Voimalaitoksella tullaan polttamaan biojalostamolla muodostuvaa ligniiniä, raakatärpättiä ja biokaasua. Voimalaitos tuottaa biojalostamolle myös sähköä ja markkinatilanteen mukaan sähköä voidaan myydä myös verkkoon muualle toimitettavaksi. Biojalostamon vedenotto sekä vedenottoon ja jäähdytysvesien johtamiseen käytettävät rakenteet sisältyvät ympäristölupaviraston 29.11.2001 voimalaitosta koskien myöntämään vesitalousluparatkaisuun nro 58/01/2.

Käytettävissä olleiden tietojen kattavuus ja tarkkuus

Ympäristölupahakemus on monilta osin yleispiirteinen. Hakija on todennut, että yksityiskohtainen prosessi- ja laitossuunnittelu tehdään vasta, mikäli ympäristölupapäätös saadaan. Yksityiskohtainen laitossuunnittelu itsessään on

mittava investointi. Aluehallintovirasto toteaa, että mitä enemmän suunnitelmiin sisältyy epävarmuutta, sitä enemmän lupaviranomaisen on sovellettava varovaisuusperiaatetta lupaharkinnassa ja päästömääräyksien asettamisessa.

Aluehallintovirasto on tehnyt lupaharkinnan hakemuksessa ja sen täydennyksissä esitettyjen tietojen perusteella. Määräämällä hakijan esittämää osin huomattavastikin tiukemmat päästöraja-arvot muun muassa vesistöön johdettaville ravinne- ja lämpöpäästölle sekä ilmaan johdettaville VOCpäästöille, ei toiminnasta aiheudu merkittävää pilaantumista tai sen vaaraa myöskään, kun otetaan huomioon päästö- ja vaikutusarvioihin liittyvät epävarmuudet.

Aluehallintovirasto on määrännyt lupahakemuksessa esitetystä poiketen myös ligniinin häiriötilannevaraston ja jätevedenpuhdistamon toimintojen sijoittamisesta sisätiloihin ja velvoittanut keräämään ja käsittelemään rakennusten ilmanvaihdon poistokaasut siten, että niistä ei aiheudu hajuhaittaa laitosalueen ulkopuolella.

Aluehallintovirasto arvioi käytettävissä olevan tiedon perusteella, että prosessivaiheista erityisesti biomassan syöttäminen termiseen esikäsittelyyn, termisen esikäsittelyn onnistuminen, ligniinin erottaminen muodostuneesta seoksesta sekä pesuihin ja erotuksiin tarvittavan prosessiveden määrä ja kierrätys ovat erittäin merkityksellisiä tekijöitä toiminnasta aiheutuvien jäteveden ja jätteiden määrään sekä ilmaan johdettavia päästöjä käsittelevien pesurien sekä biosuotimen kuormitukselle.

Lisäksi jätevedenpuhdistamon prosessisuunnittelu jättää useita vaihtoehtoja auki. Hakija on kuitenkin sitoutunut esittämiinsä päästötasoihin ja hakijan esittämät vaihtoehdot sinänsä ovat monipuolisia ja prosesseiltaan edistyneitä. Päästö- ja vaikutusarvioihin liittyvät epävarmuudet on otettu huomioon päästöraja-arvoja sekä muita velvoitteita koskevia määräyksiä asetettaessa. Direktiivilaitoksen päästötasojen arviointiin sovellettavat päätelmät

Biojalostamon pääasiallinen toiminta eli etanolin tuotanto kuuluu orgaanisen kemian teollisuuden piiriin. Sitä koskee suurivolyymisten orgaanisten kemikaalien tuotannon BREF-julkaisu (*LVOC*), jonka täytäntöönpanopäätöksen on komissio julkaissut 7.12.2017. Etanolin tuotannolle prosessilla, joka käsittää biomassan kemiallisen ja termisen esikäsittelyn, entsyymaattisen hydrolyysin ja fermentoinnin ei kuitenkaan ole annettu erillisiä BAT-päätelmiä mainitussa BREF-julkaisussa ja sen täytäntöönpanopäätöksessä.

LVOC BAT-päätelmässä todetaan soveltamisala-kohdassa, että BAT-päätelmien kattamien toimintojen kannalta muita merkityksellisiä BAT-päätelmiä ovat jätevesien ja jätokaasujen käsittelyä ja kemikaalien varastointia

(*Common Waste Water and Waste Gas Treatment/Management Systems in the Chemical Sector*) ja jätekaasun yhteistä käsittelyjärjestelmää kemianteollisuudessa (*Common Waste Gas Treatment in the Chemical Sector*) koskevat vertailuasiakirjat.

Mainittuja kemianteollisuuden horisontaalisia BAT-päätelmiä ja niissä annettuja BAT-päästötasoja on sovellettu lupamääräyksiä asetettaessa. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointi on asiaa ratkaistaessa tehty ympäristönsuojelulain 75 § 2 ja 3 momentin sekä niiltä osin kuin BAT-päätelmissä ei ole asiasta yksiselitteisesti päästötasoja asetettu ympäristönsuojelulain 53 § mukaisesti. Lupaharkinnassa on lisäksi otettu soveltuvien osin huomioon hakemuksessa esille tuodut muut toimintaa koskevat päätelmät ja vertailuasiakirjat.

Hakemuksen tietojen mukaan lietekattilassa poltettavan jätteen määrä on kuivauksen jälkeenkin yli 3 t/h. Näin ollen toiminta kuuluu jätteenpolttota koskevan BAT-päätelmän soveltamisalaan. Kyseinen BAT-päätelmä on julkaistu 3.12.2019. Jätteenpolttota ei ole biojalostamon päätoimintaa. Ympäristönsuojelulain 76 §:n mukaan ympäristölupa-asian vireilletulon jälkeen voimaan tulleita päätelmiä sovelletaan vain, jos se on hakijan kannalta kohtuullista ottaen huomioon lupahakemuksen ja päätelmien sisältö ja päätelmien voimaantulon ajankohta. Koska päätelmät on julkaistu huomattavasti myöhemmin, kuin hakemus on tullut vireille, ei uusien jätteenpolttota koskevia BAT-päätelmien soveltaminen asiaa ratkaistaessa ole ollut hakijan kannalta kohtuullista. Nämä BAT-päätelmät otetaan huomioon, kun lupa on tarkistettava biojalostamon pääasiallista toimintaa koskevien uusien BAT-päätelmien julkaisemisen jälkeen.

Uuden toiminnan sijoituspaikka sekä käsiteltyjen jätevesien purkupaikka

Ympäristönsuojelulain 11 § mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan; 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta; 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus; sekä 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Toiminnan luonne ja päästöjen merkitys, onnettomuusriskit sekä sijoituspaikan kaavoitus

Kysymyksessä on suurimittakaavainen teollisuustoiminta, joka on luonteeltaan pysyvää. Alueella toimii entuudestaan saman toiminnanharjoittajan suuri, polttoaineteholtaan 411 MW:n voimalaitos. Alueella toiminut biopolttoaineterminaali siirtyy osaksi aloittavaa biojalostamotoimintaa. Alue on kaavoituksella varattu teollisuus- tai varastorakennusten alueeksi, jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan

laitoksen. Korttelin kaavamerkintä on asemakaavamuutoksen myötä T/kem, joka on suuronnettomuusvaarallisille kohteille suositeltu kaavamerkintä.

Laitos rakennetaan siten, että mahdolliset kemikaalivuodot eivät missään tilanteessa pääse maaperään ja pohjaveteen. Alueen läheisyydessä ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita. Lupamääräyksien mukaisesti toteutettuna normaalitoiminnassa aiheutuvat päästöt eivät aiheuta merkittävää pilaantumista. Onnettomuusriskiä hallitaan rakentamalla määrätty pysyvät ympäristönsuojelurakenteet laadukkaasti sekä toteuttamalla laitoksen automaatio ja turvallisuusjärjestelmät siten, että käyttö on jatkuvasti asianmukaisesti valvottua.

Vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle

Laitoksen suunniteltu sijaintipaikka on noin 2,5 km päässä Haapaveden kaupungin keskustasta, jossa sijaitsevat lähimmät päiväkodit, koulut ja vanhusten palvelukeskus. Lähimmät vakituiset asunnot sijaitsevat Eskolanniemessä noin 200–300 metrin päässä ja lähimmät loma-asutukset noin 300 metrin päässä nykyisen voimalaitosalueen rajasta Haapajärven rannalla. Alueen läheisyydessä ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita eikä luonnonsuojelualueita. Lähin rakentamistoimista mahdollisesti häiriintyvä suojeltu kohde on muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäännös, minkä estämiseksi asiasta on annettu lupamääräys.

Hakija on esittänyt osana hakemusta ympäristönsuojelulain 82 §:n mukaisen maaperän ja pohjaveden perustilaselvityksen. Maaperätutkimusten mukaan voimalaitosalueella ei todettu kohonneita haitta-ainepitoisuuksia, joiden perusteella maaperää olisi ollut tarve puhdistaa.

Laitoksen käsiteltyjen jätevesien purkualueena toimiva kohta Pyhäjokea on ollut pitkään Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamon jätevesien välitöntä vaikutusalueita. Sijoittamalla purkupaikka Haapajärven alapuolelle on vältetty käsiteltyjen jätevesien päästöistä aiheutuvat vaikutukset Haapajärveen. Lisäksi lämpöpäästön johtamista Haapajärveen on rajoitettu lupamääräyksistä ilmenevästi.

Pyhäjoen keskivirtaama Haapajärven alapuolella Haapakosken voimalaitoksella on vuosina 1987–2016 ollut noin 17,1 m³/s ja keskialivirtaama 3,0 m³/s. Näin ollen käsiteltyjen jätevesien ja lämpöpäästön laimenemisolosuhteet eivät Pyhäjoessa ole erityisen hyvät. Purkuvesistöön kohdistuu runsaasti hajakuormitusta ja myös muuta pistemäistä kuormitusta. Jo nykyisellään piste- ja etenkin hajakuormitus ovat heikentäneet Pyhäjoen tilaa. Kuormitusta vastaanottavan vesistön herkkyyksiä on käsitelty enemmän kohdassa *'Päästöt vesiin ja vesienhoitosuunnitelman huomioon ottaminen'*.

Toiminnan merkitys elinympäristön terveellisyyden ja viihtyisyyden kannalta

Biojalostamoa lähinnä olevan pysyvän ja loma-asetuksen viihtyisyyden vuoksi laitoksen melupäästölle on annettu sitova päästöraja-arvo sekä päiväajalle että yöajalle. Sitovat raja-arvot varmistavat sen, ettei melusta aiheudu kohtuutonta räsytystä lähimmällekään asutukselle. Laitoksen lämpöpäästöä sekä ilmaan ja vesiin johdettavia ainepäästöjä on rajoitettu lupamääräyksiin niin, ettei päästöistä aiheudu terveyshaittaa ja viihtyvyyshaitat jäävät vähäisiksi.

Muut mahdolliset sijoituspaikat alueella

Hankkeelle tehdyssä ympäristövaikutusten arvioinnissa vaihtoehtoina bioetanolilaitokselle on käsitelty erilaisia prosesseja sekä eri biopohjaisia lopputuotteita, mutta muita laitoksen sijaintipaikkoja ei ole arvioitu. Käsiteltyjen jätevesien purkupaikkana YVA-prosessin aikana on pidetty vaihtoehtoisesti joko Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamon purkupaikkaa tai joiltain osin Haapajärveä voimalaitoksen jäähdytysvesien nykyisen purkupaikan kohdalla. Jäähdytysvesien purkupaikkana ei ole arvioitu muita sijainteja kuin voimalaitoksen jäähdytysvesien nykyistä purkupaikkaa. Hakijan omistama kiinteistö ja voimalaitoksen sekä biopoltoaineterminaalin sijoittuminen rajaavat voimakkaasti mahdollisuuksia toiminnan vaihtoehtoiselle sijoittumiselle alueella. Jätevesien purkupaikan sekä jäähdytysvesien purkupaikan valintaa on käsitelty enemmän kohdassa *'Päästöt vesiin ja vesienhoitosuunnitelman huomioon ottaminen'*.

Sijoituspaikan soveltuvuus

Tarkastelun mukaisesti laitoksen sijoituspaikka on soveltuva biojalostamon sijoittamiselle, kun otetaan huomioon päästöjä rajoittavat määräykset. Sijoituspaikan edellä kuvatut olosuhteet ovat johtaneet siihen, että päästöjen ja pilaantumisen vaaran rajoittamiseksi on ollut tarve antaa lupamääräyksiä, jotka jossain toisessa sijoituspaikassa eivät olisi olleet välttämättömiä. Toiminnasta aiheutuva pilaantumisen vaara ei kuitenkaan ole lupamääräykset huomioon ottaen sellaista, etteivätkö luvan myöntämisen edellytykset hakemuksen mukaisella sijoituspaikalla täyttyisi.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Kanteleen Voima Oy on tehnyt ympäristövaikutusarvion bioetanolia tai vaihtoehtoisesti bioöljyä tuottavan biojalostamon rakentamista Haapavedellä sijaitsevan lauhdevoimalan yhteyteen. Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on toimitettu Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 30.9.2016. Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut lausunnon Kanteleen Voima Oy:n Haapaveden biojalostamohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta 15.12.2017.

Luvan saaja on ottanut lupahakemuksen laadinnassa huomioon yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antamassa lausunnossa esittämät

keskeiset asiat. Ympäristövaikutusten arviointiselostus sekä niistä annettu yhteysviranomaisen lausunto on lupakäsittelyssä ja päätöksessä otettu huomioon lupahakemusta tarkastettaessa ja täydennyskehoituksia laadittaessa, lupamääräyksiä asetettaessa sekä luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa.

Päästöt vesiin ja vesienhoitosuunnitelman huomioon ottaminen

Biojalostamon käsitellyt jätevedet johdetaan Pyhäjokeen Haapajärven alapuolella. Biopolttoaineterminaalin hulevedet johdetaan Pyhäjokeen Haapajärven yläpuolella. Muun biojalostamoalueen käsitellyt hulevedet ja jäähdytysvedet johdetaan voimalaitoksen kanssa yhteisen jäähdytysvesikanaalin kautta Haapajärveen. Vastaanottavat vesistön osat kuuluvat Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueeseen kuuluviin vesimuodostumiin, jotka ovat Pyhäjoen ala- ja keskiosa sekä Haapajärvi.

Pyhäjoki on tyypitelty suureksi turvemaiden joeksi, jota ei ole hydrologismorfologisesti voimakkaasti muutettu. Pyhäjoen ala- ja keskiosa vesimuodostuman ekologinen tila on toisella suunnittelukaudella luokiteltu laajaan aineistoon perustuen tyydyttäväksi. Vesimuodostumien ekologinen tila sekä fysikaalis-kemiallinen tila on arvioitu vesienhoidon toisella luokittelukaudella perustuen vuosien 2006–2012 vedenlaatutietoihin.

Kolmannen vesienhoitokauden osalta viranomainen on hakemuksen vireilläolonaikana 27.8.2019 julkaissut alustavan luokittelun, joka perustuu vuosina 2012–2017 Pyhäjoelta koottuun vedenlaatu- ja biologiseen aineistoon. Kolmannen suunnittelukauden alustava ekologisessa luokittelussa tila on arvioitu hyväksi, riskissä heikentyä.

Biojalostamon lämmenneet jäähdytysvedet siltä 300 TJ osalta, jolta hyödyntämättä jäänyt lämpö on vuosittain vesiin sallittu jäähdyttää, johdetaan Haapaveden voimalaitoksen jäähdytysvesien joukossa Haapajärveen. Haapajärvi kuuluu myös Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueeseen, mutta se on rajattu omaksi vesimuodostumakseen, joka on tyypitelty hyvin lyhytviipymäiseksi järveksi ja toissijaisesti matalaksi humusjärveksi.

Haapajärven ekologinen tila on toisella suunnittelukaudella luokiteltu suppeaan aineistoon perustuen tyydyttäväksi. Haapajärven ekologinen tila on kolmannen kauden alustavassa arviossa pysynyt tyydyttävänä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on muun muassa vesienhoitoviranomaisena antanut lausuntonsa ympäristölupahakemuksesta ja sen täydennyksistä. ELYkeskus on lausunut kummankin vesimuodostuman ekologisen tilan luokittelusta kuvaten yksityiskohtaisesti tehdyt luokittelut, käytetyn aineiston sekä herkkyydet, joita tehtyihin luokitteluihin liittyy.

ELY-keskuksen ensimmäisessä, 3.4.2019 antamassa lausunnossa on vesienhoitoasiasta todettu muun muassa seuraavaa:

”Sekä Haapajärven että Pyhäjoen ala- ja keskiosan ekologinen tila on vesienhoidossa luokiteltu tyydyttäväksi. Ekologista luokittelua ollaan parhaillaan päivittämässä, ja vuosien 2012–2017 tietojen perusteella sekä Haapajärven että Pyhäjoen ala- ja keskiosan vesimuodostumien tilassa on havaittavissa parantumista. Hyvän tilan saavuttamisen turvaamiseksi ravinnekuormitusta tulee edelleen vähentää tai sitä ei ainakaan saa lisätä. Ravinnekuormitus vähenee jo käynnissä olevilla toimenpiteillä, joten todennäköisesti biojalostamon ravinnekuormitus skenaarion A mukaisella ultrasuodatuksella ei olisi este hyvän tilan saavuttamiselle, eikä merkittävästi vaikeuttaisi hyvän tilan saavuttamista. Skenaarion B mukainen ravinnekuormitus ei välttämättä suoraan heikennä vesistön ekologista tilaa, mutta voi vaikeuttaa hyvän tilan saavuttamista, ellei muilla sektoreilla pystytä vähentämään ravinnekuormitusta suunniteltua enemmän.

Vesienhoidon kannalta syntyvien jätevesien määrän merkittävä vähentäminen vesiä kierrättämällä on positiivista. Biojalostamon jäähdytysvesi otetaan voimalaitokselta vesistöön johdettavasta (jo voimalaitoksella käyneestä) vesivirrasta, jolloin vedenotto vesistöstä ei lisäännä nykytilaan nähden. Myös lämpökuorman kasvu jää vähäiseksi.”

Hakija on teettänyt hakemukseensa vesistövaikutusarvion päivityksen, joka on toimitettu aluehallintovirastoon 15.10.2019. Päivityksessä selvityksessä on kattavasti esitetty tiedot sekä vesienhoidon toisella suunnittelukaudella tehdystä ekologisten tilan luokittelusta että alustavasta, kolmannen kauden luokittelusta.

ELY-keskuksen toisessa, 20.12.2019 antamassa lausunnossa on otettu huomioon sekä viimeisin tilaluokitus että luvan saajan päivitetty vesistövaikutusarvio. Lausunnossa on vesienhoitoasiasta todettu seuraavaa:

”ELY-keskus toteaa, että ekologisten luokittelun biologisissa muuttujissa ei todennäköisesti tule yksinään tämän hankkeen vaikutuksesta tapahtumaan sellaisia muutoksia, että Pyhäjoen ala- ja keskiosan ekologisten tilan luokka laskisi alustavasti arvioidusta hyvästä tilasta tyydyttävään tai tila yksittäisten laatutekijöiden osalta heikkenisi. Vesistövaikutuksia arvioitaessa tulee kuitenkin huomioda toiminnasta aiheutuvat vaikutukset sillä vesialueella, jolle ne ulottuvat, ei yksinomaan vesienhoitolain tarkoittaman vesimuodostuman tasolla.

ELY-keskus toteaa myös, että Pyhäjoen ravinnekuormituksessa on vähentämistarvetta. Hankkeen kuormitus olisi uusi lisä aiempaan ja sen vaikutuksia tulee tarkastella yhdessä muun kuormituksen kanssa. Vesienhoidon kuormitusvähennystavoitteiden saavuttamiseksi kuormitusta tulisi hankkeen toteutuessa vähentää muilla sektoreilla suunniteltua enemmän. ELY-keskus viittaa aiempaan lausuntoonsa ja esittää näkemyksensä, että mikäli hankkeelle myönnetään lupa, jäteveden tertiäärinen käsittely tulee

ensisijaisesti toteuttaa siten, että päästään vesistövaikutusarvioissa esitettyä skenaariota A (ultrasuodatus) vastaavaan puhdistustehoon.”

Aluehallintovirasto on lupaharkintaa tehdessään ottanut huomioon, että hakemuksen vireilläoloaikana on julkaistu vesienhoitosuunnitelmien sitovuuteen ympäristölupaharkinnassa liittyvä korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös KHO 2019:166.

Aluehallintovirasto on vesistöön johdettaville käsitellyille jätevesille, hulevesille sekä lämpökuormalle päästöraja-arvoja määritettä ottaen ensisijaisesti huomioon toisen suunnittelukauden vahvistetun ekologisen tilan luokittelun. Vesienhoidon 3. kauden luokittelu on alustava ja siihen voi tulla muutoksia, mikäli vesienhoidon kuulemisen yhteydessä vuonna 2020 tai muussa yhteydessä saadaan lisää tietoa vesimuodostumien tilasta tai luokittelun valtakunnalliseen ohjeistukseen tulee merkittäviä muutoksia. Luokittelun alustavasta luonteesta huolimatta kyseessä on vesienhoitoviranomaisen ajantasaisin tieto vesien ekologisesta ja kemiallisesta tilasta ja se otetaan huomioon lupaharkinnassa.

Pyhäjoen veden laatutietojen perusteella sekä toiminnasta aiheutuvan fosfori- että typpikuormituksen rajoittaminen on tärkeää. Ravinnepitoisuuksien perusteella kumpaakaan ravinnetta ei voida yksin pitää perustuotantoa rajoittavana minimiravinteena, sillä tulosten mukaan joinain kuukausina rajoittavana ravinteena Pyhäjoessa on ollut fosfori ja joinain typpi. Fosforia pidetään kuitenkin pääasiallisena minimiravinteena. Uusimmassa, vielä vahvistamattomassa 3. vesienhoitokauden vesistön ekologisen tilan luokittelussa Pyhäjoen ekologinen tila on nostettu tyydyttävästä hyvään. Vesistön ravinnepitoisuudet yksinomaan tarkasteltuna ilmentävät kuitenkin edelleen enintään tyydyttävää tilaa.

Haapajärven ekologisen tilan olisi kolmannen suunnittelukauden aikana nouseva hyvään tilaan. Tehty uusi, vielä vahvistamaton ekologinen luokittelu perustuu aineistoon, joka on kerätty vuosina, joina voimalaitos on käynyt hyvin vähäisiä määriä ja lämpökuorma Haapajärveen on ollut huomattavasti vähäisempi, mitä nyt suunnitellusta voimalaitoksen ja biojalostamon yhteiskäytöstä aiheutuisi. Lämpökuorman lisääminen vaikuttaisi Haapajärven ekologiseen tilaan sekä kasvukautta pidentämällä että perustuotantoa kiihdyttämällä. Aluehallintovirasto rajaa lupamääräyksestä 19 ja sen perusteluista tarkemmin ilmenevästi Haapajärveen johdettavan lämpökuorman määrää, jotta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ei tältä osin estyisi.

Aluehallintovirasto on lupamääräyksistä ilmenevästi rajoittanut fosforipäästöjä BAT-päästötasojen enimmäismäärää tiukemmin ja myös tiukemmaksi kuin mitä hakija on esittänyt sekä ELY-keskus vesienhoitoviranomaisena vaatinut.

Lisäksi aluehallintovirasto on ottanut huomioon hakijan sitoumuksen osallistua pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen vesistönsuojelua edistävään työhön Pyhäjoen vesistöalueella. Sitoumuksessa mainitut vesiensuojelua edistävät toimet liittyvät Pyhäjoen vesistöalueen elinympäristökunnostuksiin, vesistökuormituksen hallintaan sekä muihin vesistön tilaa parantaviin konkreettisiin toimenpiteisiin. Sitoumuksessa ei ole tarkemmin esitetty, miten erityisesti hajakuormitusta käytännössä rajoitetaan ja vesistön tilaa parannetaan. Sitoumus kuitenkin osaltaan vahvistaa arviota siitä, että vesistöalueen hyvä ekologinen tila on mahdollista saavuttaa pysyvästi.

Päätöksen mukaisesti toimittaessa päästöistä vesiin ei aiheudu vesimuodostumien, joihin päästöt vaikuttavat, ekologisen tai kemiallisen tilan luokittelun tai sen osatekijöiden heikkenemisiä, eikä siten ympäristönsuojelulain tarkoittamaa merkittävää pilaantumista näiden tekijöiden osalta.

Purkuputken rakentaminen

Aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristönsuojelulain 69 § nojalla luvan käsiteltyjen jätevesien viemäriputken (purkuputki) rakentamiseen kiinteistön 71-876-1-0 Haapajärven ja Vätjuksen jakokunta (yhteinen vesialue) vesialueelle sekä kiinteistön 71-876-2-0 Mieluskosken jakokunta (yhteinen vesialue) vesialueelle hakemuksen mukaisesti. Luvan saaja on sopinut käyttöoikeudesta vesialueen omistajien kanssa.

Käsiteltyjen jätevesien purkuputken rakentaminen on välttämätön biojalostamon toiminnalle. Rakentaminen aiheuttaa rakentamisalueella lyhytaikaista samentumista. Purkuputken rakentamisen ajaksi, kunnes samentumaa aiheuttama hienoaaines on laskeutunut, kaivannon ympärille on määrätty asennettavaksi puomi ja silttiverho. Työ on lisäksi määrätty tehtäväksi vähäisen virtaaman aikana.

Lupaharkinnan lopputulema

Yhtiön hankkeessa on kyseessä mittakaavaltaan ja kustannuksiltaan suuresta investointihankkeesta. Käytettävä etanolin tuotantoprosessi, useiden sivutuotteiden erottaminen sekä tuotantoon ja erotusprosesseihin liittyvä jätevesien käsittelyprosessi muodostavat Suomessa uudenlaisen kokonaisuuden. Vastaavasta toiminnasta ei ole ollut saatavilla päästöjen osalta vertailutietoja. Luvan saajan ei hankkeen suunnittelun tässä vaiheessa ole ollut mahdollista toimittaa yksityiskohtaisia tietoja kaikista päästöistä tai toiminnan vaikutuksista. Käytettävät päästötiedot ovat perustuneet osin vain laboratorio- tai pilotmittakaavan tutkimuksiin ja koetoimintaan. Käytettävissä oleva aineisto, vaikka siihen liittyy epävarmuuksia, on ollut päästötietojen osalta kuitenkin siinä määrin kattava, että lupa-asia on voitu ratkaista. Lupaharkinnan keskeinen lähtökohta on se, että biojalostamo toimii lupamääräysten mukaisesti, eikä sen päästöt tai haitalliset vaikutukset poikkea hakemuksessa

esitetystä tai siitä, miten niitä on määräyksiin rajoitettu. Luvan saaja kantaa epävarmuuteen liittyvän riskin.

Toiminnasta johdetaan päästöjä vesiin ja ilmaan sekä siitä aiheutuu melupäästöjä. Päästöistä aiheutuvat vaikutukset rajoittuvat laitoksen lähialueelle. Päästöjen vaikutuksia on pääosin kuvattu edellä perusteluissa muun muassa sijoituspaikkaratkaisuun ja vesienhoitosuunnitelmien huomioon ottamiseen liittyvissä kohdissa.

Toiminnasta Pyhäjokeen johdettavan käsitellyn jäteveden määrä on lähellä Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamolta jokeen johdettavan käsitellyn jäteveden määrää. Biojalostamosta aiheutuva ravinnekuormitus on kaupungin puhdistamoon nähden hieman vähäisempi, mutta kemiallisesti happea kuluttavan aineen määrä on suurempi. Vesiin johdettavia päästöjä on lupamääräyksistä ilmenevästi rajoitettu hakemusta tiukemmin, jotta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ei esty. Lisäksi pääosa hyödyntämättä jäävästä lämpöenergiasta on määrätty jäähdytettäväksi ilmaan. Ilmajäähdytys on kyseisellä sijoituspaikalla BAT:ia eikä sen käyttöönotosta aiheutuva lisäkustannus ole kohtuuton.

Määräämällä lämpökuorma johdettavaksi ilmaan on tätä kautta varmistettu, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Biojalostamon käsitellyt jätevedet yhdessä biojalostamon ja voimalaitoksen lämpöpäästöjen kanssa lisäävät Pyhäjoen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Luvan saaja on velvoitettu maksamaan vuotuinen kalatalousmaksu biojalostamon toiminnasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Lupamääräyksellä on lisäksi annettu tarvittava ohjaus kalatalousmaksun käyttämisestä eri toimenpiteisiin.

Päästöraja-arvojen alittaminen sekä muiden lupamääräysten noudattaminen edellyttävät, että luvan saaja käyttää parasta käyttökelpoista tekniikkaa päästöjen rajoittamisessa.

Toiminnasta vesistöön johdettava vesi ei lupamääräyksiä noudattaen käsiteltynä vaaranna Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2021 eikä Oulujoen–Iijoen vesienhoitoalueen toimenpideohjelmassa 2016–2021 vesien laadulle asetettujen tilatavoitteiden saavuttamista, eikä estä hyvän tilan saavuttamista myöskään tämän jälkeen.

Toiminta ei ole asemakaavan vastaista.

Lupamääräyksiä noudattava toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä sen, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Määräykset huomioon ottaen toiminta ei aiheuta luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maan tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huononemista, yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista ympäristössä tai kohtuutonta räsytystä naapuritiloilla.

Tällä päätöksellä ei ole myönnetty oikeutta hakemuksesta poikkeaviin päästöihin. Tällä päätöksellä ei myöskään ole myönnetty oikeutta muihin päästöistä aiheutuviin vaikutuksiin kuin mitä hakemuksessa on kuvattu.

Lupamääräysten perusteluja

1. Toiminta on järjestettävä niin, että tässä päätöksessä asetettujen ympäristönsuojeluvaatimusten täyttyminen voidaan arvioida. Luvanhaltijan selvilläolovelvollisuus ja pilaantumisen torjuntavelvollisuus perustuvat ympäristönsuojelulain 6 ja 14 §:n. Lupamääräyksessä asetetut velvoitteet tarkentavat näiden velvollisuuksien noudattamista mukaan lukien poikkeuksellisista tilanteista ilmoittaminen ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen.

Bioetanolilaitoksen toiminta on kokoluokassaan Suomessa uutta toimintaa ja luvan saajalla ei ole bioetanolin tuotannosta teollisuusmittakaavan kokemusta. Hakemuksessa esitetyt suunnitelmat ovat yleispiirteisiä useiden tuotantoprosessin ja päästöjen hallintaprosessien osalta. Hakemuksen esitetyt päästötiedot, ja sitä kautta arvioidut vaikutukset, perustuvat osin laboratorio- tai pilotmittakaavan tutkimuksiin ja koetoimintaan. Päästöarvioihin liittyy epävarmuuksia ja luotettavampaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa päästöistä ja niiden vaikutuksista on saatavissa vasta toiminnan käynnistyttyä.

Päätös ei anna oikeutta kaikkiin hakemuksessa kuvattuihin päästöihin tai vaikutuksiin, sillä niitä on hakemuksesta esitetystä rajoitettu lupamääräyksillä pienemmiksi. Päätös ei myöskään anna oikeutta muihin kuin tällä päätöksellä rajattuihin ja hakemuksessa kuvattuihin päästöihin tai vaikutuksiin. Määräyksellä ohjataan luvan saajan toimintaa tilanteessa, jossa tarkkailu osoittaa päästöjen tai vaikutusten poikkeavan arvioidusta.

2. Velvoite on annettu ympäristönsuojelulain 209 §:n vaatimusten toteutumisen varmistamiseksi.

3. Toiminnan muutoksiin liittyvällä ilmoitusvelvollisuudella varmistetaan, että valvontaviranomaiset saavat tiedon toiminnan muutoksista ja että tässä yhteydessä luvanhaltija arvioi aina kattavasti, mitä vaikutuksia muutoksella on mahdollisesti päästöihin ja niistä aiheutuvaan pilaantumisen tai sen vaaraan. Määräyksellä vähennetään riskiä, että toiminnan muutoksilla lisättäisiin päästöjä sitä tiedostamatta. Ilmoituksen perusteella ELY-keskus voi velvoittaa luvanhaltijan laittamaan vireille toiminnan muuttamista koskevan

lupahakemuksen aluehallintovirastoon tai tarkentaa toiminnan tarkkailua vastaamaan paremmin muuttuvan toiminnan tarpeita.

4. Luvan saajan on tehtävä ennen biojalostamon rakentamista yksityiskohtaiset rakentamis- ja laadunvalvontasuunnitelmat ja niihin liittyvät työselostukset kullekin ympäristönsuojelurakenteelle. Keskeisiä ympäristönsuojelurakenteita koskevat yksityiskohtaiset suunnitelmat on määrätty toimitettavaksi ELYkeskukselle hyväksyttäväksi, koska niitä ei ole hankkeen suunnittelutilanteesta johtuen pystytty hakemusprosessin aikana toimittamaan lupaviranomaiselle. Suunnitelmien hyväksyttämällä ELY-keskuksella varmistetaan, että ympäristönsuojelurakenteet ja -ratkaisut toteutetaan sellaisina, että lupamääräysten noudattaminen on mahdollista.

Lupamääräyksistä tarkemmin ilmeneviä keskeisiä ympäristönsuojelurakenteita ovat muun muassa öljynerotusjärjestelmät, nestemäisten kemikaalien, välituotteiden, tuotteiden, prosessiliuosten ja kaikkien jätteiden varastointiin, lastaamiseen ja purkamiseen liittyvät rakenteet sekä vesiin ja ilmaan johdettavien päästöjen vähentämiseksi toteutettavat laitteet ja rakenteet.

Pilaantumisen ehkäisemiseksi annettujen lupamääräysten perustelut

Päästöt vesiin ja viemäriin

9.–10. Biojalostamon alueilla muodostuvia hulevesiä koskevilla yleisillä määräyksillä ja huolehtimisvelvoitteilla varmistetaan näiden vesien asianmukainen johtaminen eri tilanteissa. Biojalostamon toiminta-alue on laaja ja sille sijoittuu useita prosessivaiheita, joista joko suoraan tai välillisesti aiheutuu muodostuvien hulevesien pilaantumista. Määräyksellä varmistetaan, että nämä vedet tunnistetaan ja erotetaan likaantuneista vesistä. Puhtaiden vesien johtaminen luontoon ei aiheuta pilaantumista tai sen vaaraa. Tällä voidaan myös vähentää puhdistinlaitteiden hydraulista kuormitusta ja parantaa likaantuneiden vesien puhdistustehokkuutta.

Määräyksellä biojalostamon alueiden, joilla käsitellään pilaantumisen vaaraa aiheuttavia kemikaaleja, välituotteita, tuotteita tai prosessiliuoksia, sisätilojen, sekä asfaltoitujen piha-alueiden öljynerotusjärjestelmistä ja niiden laadusta estetään toiminnasta ja kuljetuksista johtuvien haitta-aineiden pääsyä pintavesiin, maaperään ja pohjaveteen.

11. Biopolttoaineterminaalin alueella muodostuvien hulevesien käsittelyä ja johtamista koskeva lupamääräys on annettu jätevesien syntymisen ja kuormituksen vähentämiseksi. Biopolttoaineterminaalissa puun varastointi- ja käsittelykentällä liikkuu kuljetuskalustoa ja alueella työskennellään toiminta-aikoina puun siirtoon ja tarkoitetulla konekalustolla. Toimintaan liittyy merkittävä kalustorikoista tai vastaavista tilanteista aiheutuva öljypäästön riski. Pinnoitetulla alueella tapahtuva puuraaka-aineen varastointi ja käsittely aiheuttavat rankkasateiden aikana huomattavia puu- ja

mineraaliperäisiä päästöjä hulevesijärjestelmään. Näistä seikoista johtuvan pilaantumisen ja sen vaaran estämiseksi alueen vedet on johdettava viivästysaltaaseen, jossa kiintoaine on poistettavissa laskeutuksella ja pintaerotuksella ja öljy asianmukaisella öljynerotuksella.

12. Lupamääräys on annettu jäähdytysvesien purkupaikan riittäväksi yksilöimiseksi.

13. Talousjätevesien johtamista koskevalla määräyksellä varmistetaan näiden vesien asianmukainen johtaminen ja käsittely.

14. Prosessijätevesien ja muiden biopolttoainejalostamon alueilla muodostuvien likaantuneiden vesien johtamista ja käsittelyä koskevilla yleisillä määräyksillä ja huolehtimisvelvoitteilla varmistetaan näiden vesien asianmukainen käsittely ja sen toimivuus eri tilanteissa.

Hakemuksessa on esitetty jätevesien käsittelyprosessi, joka sisältää pääasiallisina käsittelyvaiheina anaerobisen ja aerobisen biologisen vaiheen sekä tertiäärivaiheen. Jäteveden käsittelyprosessiin sisältyvässä anaerobisessa käsittelyvaiheessa tuotetaan mädättämällä biokaasua, joka hyödynnetään joko tuotteena tai energiana. Hakemuksessa on esitetty vaihtoehtoja myös termisten erotusmenetelmien käytöstä sekä tähdennetty vesitaseen hallintaa siten, että vesistöön johdettavan käsitellyn jäteveden määrä olisi noin 100 m³ tunnissa.

Erilaisten sivutuotteiden talteenotto bioetanolin tuotantoprosessissa on keskeinen osa jätevedenpuhdistamolle johdettavan kuormituksen vähentämisessä. Toisaalta eri poistokaasuvirtojen pesu myös kuormittaa jätevesien käsittelyprosesseja. Hakijan esittämät jäteveden käsittelyprosessit sekä kaasujen puhdistuksen biologiset vaiheet sisältävät prosessien hallinnaltaan herkkiä ja monimutkaisia biologisia prosesseja, joissa myös kiintoaineiden erotusprosessien merkitys on suuri. Tertiäärivaiheeksi esitettyä suodatustekniikkaa ei ole sitovasti yksilöity, mutta on yleisesti tiedossa, että suodatusprosessien hallinta vaatii tarkkuutta sekä sisään ajettavan syötteen laadun hallintaa.

Määräyksessä ei ole yksilöity täsmällisesti jätevesien käsittelyprosessia hakemuksen mukaiseksi, koska hakemus sisältää epätasällisyyksia prosessivalintojen suhteen johtuen sekä kokonaisprosessin että jätevesien käsittelyn keskeneräisestä suunnittelutilanteesta. Jäteveden käsittelyn tehokkuuden riittävyys ja luvan myöntämisen edellytysten varmistaminen vesiin johdettavien päästöjen osalta on varmistettu myöhemmässä lupamääräyksessä määrättyjen päästöraja-arvojen avulla. Ympäristöluvassa ei määrätä otettavaksi käyttöön mitään tiettyä tekniikoita. Asetetut päästörajaarvot ovat alitettavissa hakijan esittämällä monivaiheisella jätevesien käsittelyllä. Prosessisuunnittelun keskeneräisyyden vuoksi luvan saajalle on lupamääräyksestä 51 ja sen perusteluista ilmenevästi lisäksi määrätty erillinen

selvitysvelvoite, jonka perusteella aluehallintovirasto tarvittaessa muuttaa muun muassa veteen johdettavien päästöjen päästöraja-arvoja.

Määräyksen osalla, jossa jätevedenpuhdistamolle kielletään johtamasta puhdistamon toimintaa haittaavia jätevesiä, varmistetaan, että luvan saaja on huolellinen sekä prosessien yksityiskohtaisessa suunnittelussa, tulevilla laitevalinnoissa, tarvittavan tarkkailun suunnittelemisessa sekä instrumentoinnissa sekä laitoksen käytössä ja kunnossapidossa.

Lisäksi määräyksellä on yksilöity käsiteltyjen jätevesien purkupaikka hakemuksen mukaisena.

15. Jätevedenpuhdistamo on keskeisiltä prosessiosiltaan, lukuun ottamatta muutoinkin kaasujen keräilyn piirissä olevia mädätysreaktoreita, määrätty hakemusta tarkemmin sijoitettavaksi sisätiloihin ja puhdistamon ilmanvaihdon poistokaasut kerättäviksi ja käsiteltäviksi. Muutoin jätevedenpuhdistamon toiminta aiheuttaisi ennalta arvioiden merkittäviä hajupäästöjä, joista voisi aiheutua kohtuutonta räsytystä ainakin lähimmillä asuinkäytössä olevilla kiinteistöillä, sillä käsiteltävät jätevedet sisältävät muun muassa rikkiyhdisteitä, haihtuvia orgaanisia aineita sekä hiivajäämiä ja käsittelyprosessi anaerobisia ja anoksisia osia.

16. Jätevesien päästöraja-arvot sekä kuormitusraja-arvot on annettu päästöistä aiheutuvan pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä sen varmistamiseksi, että vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ei esty näiden päästöjen seurauksena.

Pitoisuuksina annetuista päästöraja-arvoista jätevedenpuhdistamolta Pyhäjokeen johdettavan käsitellyn jäteveden haitta-aineiden pitoisuuksille on kemiallisen hapenkulutuksen, kokonaisfosforin, kokonaistypen, epäorgaanisen typen, kiintoaineen sekä sulfaatin päästöraja-arvot annettu kuukausikeskiarvoina. Tällöin myös BAT-päätelmän mukaiset vuosikeskiarvona määritellyt päästötasot alittuvat (kemiallinen hapenkulutus, kokonaisfosfori, kokonaistyyppi, epäorgaaninen tyyppi, kiintoaine). Sulfaatin ja pH:n osalta raja-arvon asettaminen on perustunut YSL 53 §:n mukaiseen harkintaan.

Käsitellyn jäteveden pitoisuuksia koskevien päästöraja-arvojen lisäksi luvan saajalle on määrätty raja-arvo biojalostamolta Pyhäjokeen johdettavalle kemiallisen hapenkulutuksen ja fosforin kokonaiskuormitukselle. Tällä varmistetaan, että käsiteltyjen jätevesien määrä ei voi merkittävästi kasvaa hakemuksesta ilmoitetusta ja jokeen johdettavien käsiteltyjen jätevesien kokonaispäästöt eivät ylitä hakemukseen liitetyn vesistö- ja kalatalousvaikutusarvion mukaisia kokonaispäästöjä. Kokonaiskuormituksen päiväkohtaiset raja-arvot on saavutettava kuukausikeskiarvona.

Lisäksi metalleille (kromi, kupari, nikkeli, sinkki, kadmium ja elohopea) sekä biologiselle hapenkulutukselle ja adsorboituville orgaanisesti sitoutuneille halogeeneille on määrätty käsitellyn jäteveden pitoisuuden päästöraja-arvo vuosikeskiarvona.

Luvan saajalle on määräyksellä annettu neljän kuukauden mittainen laitoksen ja jätevedenpuhdistamon ylösajoaika. Luvan saaja ei ole sitä hakenut yksityiskohtaisen laitossuunnittelun vielä puuttuessa. Puhdistamon ylösajossa on olennaista, että myös laitoksen tulokuormaa kasvatetaan vähitellen.

Seuraavassa on esitetty yksilöidyt perustelut eri jätevesijakeille annetuille raja-arvoille:

Kemiallinen hapenkulutus, COD_{Cr}

Lupamääräyksen COD tarkoittaa COD_{Cr}:nä mitattavaa kemiallista hapenkulutusta. Kemiallisen hapenkulutuksen päästöraja-arvo on määrätty hakemusta tiukempana. Kemian alan jätevesien ja jätekaasujen yhdenmukaisten käsittely- ja hallintajärjestelmien parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevissa päätelmissä COD-päästön yläraja on 100 mg/l. Aluehallintovirasto ei hyväksy hakijan esittämää näkemystä BAT-ylärajan poistamisen soveltamisesta (CWW BAT-päätelmän kohdan 3.4. BATtekniikoiden mukaiset vuosipäästöt, taulukon 1 alaviitteen 5 käyttäminen). Jätevesien käsittelyyn johdettavan jäteveden COD-pitoisuus ei ole tarkalleen tunnettu, eikä näin ollen myöskään COD-vähenemän suuruus. Biologisen käsittelyn nitrifikaatiosta ei voi olla esitetyillä tiedoilla varmuutta, koska osaprosessien altaiden suuruudesta ja viipymäajoista ei ole tarkkaa tietoa. Jätevesien käsittelyn viimeiseen vaiheeseen eli tertiäärivaiheeseen tulevan jäteveden COD ei hakemuksen perusteella ole yli 6 000 mg/l. Sen sijaan asiassa on hyväksytty käytettäväksi edellä mainitun taulukon alaviitettä 4, jonka mukaan päästötason vaihteluvälin yläraja voi COD:n osalta olla 300 mg/l. Tämän edellytyksenä olevat olosuhteet täyttyvät.

Se, mitkä komponentit viimeisen vaiheen COD:n aiheuttavat, ei ole tarkoin tiedossa, koska käsitellyn jäteveden COD:n karakterisointia ei ole tehty. Määräyksessä 51 on annettu selvitysvelvoite, joka koskee muun muassa COD:n karakterisointia. BAT-päätelmissä päästöraja-arvot on esitetty vuosikeskiarvoina mittausten perusteella 24 tunnin kokoomanäytteistä analysoituihin tuloksiin. Aluehallintovirasto on antanut COD-raja-arvon kuukausikeskiarvona ja ottanut vuoden aikana tapahtuvan prosessivaihtelun huomioon määräten päästöraja-arvoksi 200 mg COD/l. Raja-arvo on BAT-päätelmän salliman päästötason mukainen. Päästöraja-arvon määrittäminen hakijan hakemusta tiukempana on välttämätöntä, jotta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ei esty ja jotta luvan myöntämisen edellytykset biojalostamon toiminnalle täyttyvät. COD voi sisältää myös puuperäisiä uuteaineita, joilla on pitkäkestoisissa kuormituksissa haitallisia vaikutuksia. Rajoittamalla päästöjä hakemuksessa esitettyä alhaisemmalle tasolle, jäävät myös näistä aiheutuvat vaikutukset

selvästi pienemmiksi. Aluehallintovirasto voi erityisen selvityksen johdosta muuttaa päästöraja-arvoa lupamääräyksestä 51 ja sen perusteluista tarkemmin ilmenevästi.

Kokonaisfosfori

Kokonaisfosforin raja-arvo on määrätty hakijan hakemaa tiukempana. Päästöraja-arvo on myös kemian alan jätevesien ja jätekaasujen yhdenmukaisten käsittely- ja hallintajärjestelmien parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevia päätelmiä tiukempi. Pyhäjoen veden laatutietojen perusteella sekä fosfori- että typpikuormituksen rajoittaminen on tärkeää, sillä ravinnepitoisuuksien perusteella kumpaakaan ravinnetta ei voida yksin pitää perustuotantoa rajoittavana minimiravinteena. Tulosten mukaan joinain kuukausina rajoittavana ravinteena on ollut fosfori ja joinain typpi. Pääasiallisena minimiravinteena pidetään kuitenkin fosforia. Uusimmassa, vielä vahvistamattomassa 3. vesienhoitokauden vesistön ekologisen tilan luokittelussa Pyhäjoen ekologinen tila on nostettu tyydyttävästä hyvään.

Vesistön ravinnepitoisuudet yksinomaan tarkasteltuna ilmentävät kuitenkin edelleen enintään tyydyttävää tilaa. Näin ollen erityisesti kokonaisfosforin päästöraja-arvon määrittäminen hakijan hakemusta sekä BAT-päätelmää tiukempana on välttämätöntä, jotta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ei esty ja luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät. Ennalta arvioiden asetettu raja-arvo on saavutettavissa hyvin suunnitellulla ja toteutetulla jätevesien käsittelyllä. Aluehallintovirasto voi erityisen selvityksen johdosta muuttaa päästöraja-arvoa lupamääräyksestä 51 ja sen perusteluista tarkemmin ilmenevästi.

Kokonaistyyppi ja epäorgaaninen typpi

Kokonaistypen ja epäorgaanisen typen esitykset päästöraja-arvoiksi on hyväksytty hakijan esittämän mukaisina. Ne ovat kemian alan jätevesien ja jätekaasujen yhdenmukaisten käsittely- ja hallintajärjestelmien parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevien päätelmien vaatimuksia tiukemmat, koska päästöraja-arvo on vuosikeskiarvon sijaan määrätty kuukausikeskiarvona. Edellä kokonaisfosforin päästöraja-arvon perusteluiksi kirjoitettu pätee myös typen ja erityisesti välittömästi perustuotannon käytettävissä olevan epäorgaanisen typen rajoittamisen tarpeen perustelemiseksi. Aluehallintovirasto pitää ilmeisenä, että käsitellyn jäteveden typpipitoisuudet ovat esitettyä matalampia kuvatus jäteveden käsittelyprosessin jälkeen suhteutettuna käsitellyn jäteveden esitettyihin COD, kokonaisfosfori- sekä kiintoainepitoisuuksiin. Asetetut raja-arvot ovat BAT-päätelmien sallimien päästötasojen mukaisia. Aluehallintovirasto voi erityisen selvityksen johdosta muuttaa päästöraja-arvoa lupamääräyksestä 51 ja sen perusteluista tarkemmin ilmenevästi.

Kiintoaine

Kiintoaineen päästöraja-arvo on määrätty hakemuksen mukaisena ollen kemian alan jätevesien ja jätekaasujen yhdenmukaisten käsittely- ja hallintajärjestelmien parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa koskevien päätelmien vaatimuksia tiukempi. Aluehallintovirasto pitää esitettyä ja määrättyä päästöraja-arvoa tarpeellisena myös ravinnepäästöjen rajoittamiseksi. Kiintoainepäästöä rajoittamalla rajoitetaan myös kiintoaineeseen sitoutuneiden ravinteiden päästöä sekä vesistöön päätyvää happea kuluttavaa ainesta. Raja-arvo on BAT-päätelmän mukaisen sallitun päästötason alalaidalta.

Sulfaatti

Hakija ei ole esittänyt hakemuksessa sulfaatille päästöraja-arvoa. Hakija on kuitenkin esittänyt tasot, joille suunnitelluilla jätevedenkäsittelyvaihtoehdoilla on mahdollista päästä. Lisäksi hakija on sitoutunut käsittelemään jäteveden siten, että hakemuksessa esitetyn skenaario A:n mukainen lopputulos saavutetaan.

Bioetanolin tuotantoprosessissa rikkiyhdisteet, hakemuksen mukaan joko rikkidioksidi tai rikkihappo, ovat merkittävässä roolissa. Biomassan fraktiointi perustuu korkeaan lämpötilaan, paineeseen sekä rikkipitoiseen kemikaaliin. Hydrolyysivaiheessa ja ennen fermentointia prosessissa on pesuvaiheita, joissa muodostuu likaantuneita prosessiliuoksia. Kohti fermentointia kulkiessa prosessiliuosten pH asettuu happamista olosuhteista lähelle neutraalia. pH:n säätökemikaalina käytetään kalsiumhydroksidia sekä kalsiumoksidia mutta sen lisäksi myös natriumhydroksidia. Jätevesien käsittelyyn päätyvä prosessiveden koostumus on riippuvainen sitä edeltäneiden kiintoaineen erotusprosessien laadukkuudesta. Se, mihin faasiin rikki päätyy kokonaisprosessissa, on oleellista käsiteltyyn jäteveden sulfaattipitoisuuden määräytymiselle. Hakemuksen mukaan suuri osa rikkiä kulkee kiintoaineena erotetun ligniinin joukossa polttolaitoksen savukaasun puhdistuksen kautta kiinteäksi jätteeksi sekä jäteveden käsiteltyyn anaerobisessa vaiheessa muodostuvaan biokaasuun. Biokaasusta rikki kulkee edelleen joko biologiseen rikinpoiston kautta elementaariseksi rikkituotteeksi tai biokaasun polton savukaasujen puhdistusjätteeseen.

Koska prosessissa on kalsium- ja natriumyhdisteitä sekä runsaasti erilaisia nestefaasissa olevia prosessiliuoksia, olosuhteista sekä ionien liukoisuustulosta johtuen sulfaattia päätyy myös vesifaasissa jätevesien käsittelyyn. Aluehallintovirasto on vertaillut Pyhäjokeen ylempää valuma-alueelta, muun muassa Pyhäsalmen kaivokselta, päätyvän sulfaatin määrää sekä arvioinut, millainen lisämäärä ei aiheuttaisi vesiekologialle merkittävää haittaa. Luvan saajan esittämä A-skenaarion pitoisuus 100 mg/l rikkiä eli sulfaattina ilmaistuna 300 mg SO₄/l sekä vuoden aikana mahdollisesti tapahtuva prosessiheilunta huomioon ottaen on päästöraja-arvoksi määrätty 600 mg SO₄/l. Nyt annetuilla päästöraja-arvoilla vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden

saavuttaminen ei esty ja biojalostamon toiminnalle on ollut löydettävissä luvan myöntämisen edellytykset myös tältä osin. Aluehallintovirasto voi erityisen selvityksen johdosta muuttaa päästöraja-arvoa lupamääräyksestä 51 ja sen perusteluista tarkemmin ilmenevästi.

Kemiallisen hapenkulutuksen sekä kokonaisfosforin kuormitusraja-arvot
Pitoisuusraja-arvojen lisäksi aluehallintovirasto on rajoittanut kahden, puhdistamon toimintaa merkittävästi kuvaavan epäpuhtauden kuormitusta kokonaispäästönä vuorokautta kohden. Kuormitusraja-arvo on annettu kuukausikeskiarvona epäpuhtauksien pitoisuusraja-arvojen tapaan. Jotta kuormitusraja-arvoja ei ylitettäisi, on kokonaisprosessia sekä puhdistamoa hoidettava huolellisesti.

Vuosikeskiarvoina määrättyjen pitoisuuksien päästöraja-arvot Biologiselle hapenkulutukselle, adsorboituville orgaanisesti sitoutuville halogeeneille sekä kromille, kuparille, nikkelimelle ja sinkille on määrätty päästöraja-arvot hakijan hakemuksen mukaisesti. Päästöraja-arvojen noudattaminen on määrätty BAT-päätelmien mukaisesti perustumaan kokoomanäytteestä mitattujen tulosten vuosikeskiarvoon.

Kadmium- ja elohopeapäästöraja-arvot perustuvat VNA asetukseen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006, muutos 1308/2015) mutta ovat lisäksi selvyiden vuoksi kirjoitettu päästöraja-arvoiksi.

17. Komission täytäntöönpanopäätöksen (2016/902/EU), jolla BAT-päätelmät on vahvistettu, mukaan raja-arvoilla varmistetaan, etteivät päästöt normaalien toimintaolosuhteiden vallitessa ylitä parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan liittyviä päästötasoja. Lupamääräyksellä on yksilöity, millaiset tilanteet hyväksytään puhdistusprosessin laitteen häiriötilanteeksi. Lisäksi lupamääräyksellä on ohjeistettu toiminta biojalostamon ennakoidussa seisokkitilanteessa, jossa hakemuksen mukaan vain poikkeuksellisesti aiheutuu tarve myös jätevedenpuhdistamon huoltoseisokkiin.

18. Lupamääräys on annettu asetuksen 1022/2006 mukaisesti siten, että se koskee sekä Haapajärveen tai Pyhäjokeen johdettavia jäähdytys- ja hulevesiä että biojalostamon jätevedenpuhdistamolta Pyhäjokeen johdettavia vesiä.

19. Lupamääräys on annettu ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräyksellä osaltaan estetään jäähdytysvesien lämpökuorman vastaanottavan Haapajärven ekologisen tilan heikkeneminen.

Yhtiö hakee lupaa toiminnalle, jossa ensisijaisesti samalla kiinteistöllä sijaitsevan voimalaitoksen on tarkoitus toimittaa höyry biojalostamolle, toissijaisena vaihtoehtona höyry tuotetaan biojalostamon kaasukattilalla. Ensisijaisessa toimintavaihtoehdossa voimalaitoksen lämpöpäästö suhteutettuna tuotettuun energiamäärään laskee, mutta ennakoitu lämpöpäästö

vuotta kohden kasvaa kasvavien käyttötuntien vuoksi. Biojalostamon ympäristöluvalla ei voida puuttua Haapaveden voimalaitoksen ympäristö- ja vesitalousluvan vesitalousratkaisuun tai vedenottomääriin. Aluehallintovirasto ei näin ollen ole rajoittanut vesistöä otettavaa jäähdytysvesimäärää.

Aluehallintovirasto on ratkaisun perusteluista tarkemmin ilmenevästi arvioinut biojalostamon lämpöpäästön merkityksen Haapajärven ekologiselle tilalle ja biologisille prosesseille niin merkittäväksi, että sitä ei merkittävän pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi voida sallia johdettavan Haapajärveen kokonaisuudessaan. Lämpöpäästön johtaminen järveen sekä tehostaisi levänkasvua ja aiheuttaisi rehevöitymistä että pidentäisi kasvukautta. Päästö lisäisi vesistön perustuotantoa ja aiheuttaisi riskin ekologisen tilan heikentymiselle.

On myös selvää, että biojalostamon käyttöönoton myötä lämpöpäästöä alkaa muodostua tasaisemmin läpi vuoden. Aiemmin, ennen siirtymäsuunnitelmakautta ja voimalaitoksen toimimista tehoreservilaitoksena, voimalaitoksen käyttötunnit olivat viime vuosia suurempia. Silloinkin käyttötunteja oli enemmän vesistön perustuotantokauden ulkopuolella. Aluehallintovirasto sallii lupamääräyksellä enintään 300 TJ lämpökuorman johtamisen Haapajärveen ja näin ollen yhtiön on mahdollista rakentaa höyrypiirin lisäksi jäähdytyspiiri voimalaitoksen ja biojalostamon välille.

Vesistöön johdettavaa kokonaislämpöpäästöä rajoittamalla vähennetään merkittävästi lämpöpäästöstä sekä veden laatuun että vesistön ekologiseen tilaan kohdistuvia haittavaikutuksia. Kokonaislämpöpäästöä rajoittamalla vähennetään jääolosuhteiden muuttumista siten, että talviaikaiselle kalastukselle ja virkistyskäytölle aiheutuisi mahdollisimman vähän haittaa. Voimalaitoksen jäähdytysvesipiiristä otettavan sekä siihen palautettavan jäähdytysveden lämpötilan nousun määrää ei ole ollut tarvetta rajoittaa, koska lämpöpäästö on määrätty johdettavaksi pääosin ilmaan.

Vesistöön johdettavan lämpömäärän rajaaminen sekä määräys jäähdyttää hyödyntämättä jäävä lämpökuorma pääosin ilmaan johtaa siihen, että luvan saajan on käytettävä vaihtoehtoisia jäähdytystekniikoita. Tältä osin ratkaisu poikkeaa merkittävästi hakemuksessa esitetystä. Käytännössä ylimääräistä lämpöä voidaan siirtää kuivilla tai märillä jäähdytystorniratkaisuilla ilmakehään tai sitä voidaan toimittaa muualle hyödynnettäväksi. Jäähdytystornit ovat pitkään teollisessa toiminnassa käytössä olleita tekniikoita, eikä niiden käyttö aiheuta kohtuuttomia kustannuksia saavutettaviin ympäristöhyötyihin nähden. Lopullinen lämpömäärän vähentämisen toteuttamistapa jää luvan saajan määritettäväksi.

Luvan saajalle ei ole annettu tarkempia energiatehokkuutta koskevia määräyksiä, koska luvan saaja on sitoutunut liittymään elinkeinoelämän ja Työ- ja elinkeinoministeriön väliseen energiatehokkuussopimukseen.

Muut toimet, joilla ehkäistään, vähennetään tai selvitetään pilaantumista, sen vaaraa tai pilaantumisesta aiheutuvia haittoja

50. Määräyksellä vahvistetaan hakijan sitoumus osallistua pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen vesistönsuojelua edistävään työhön Pyhäjoen vesistöalueella. Sitoumuksessa mainitut vesiensuojelua edistävät toimet liittyvät Pyhäjoen vesistöalueen elinympäristökunnostuksiin, vesistökuormituksen hallintaan sekä muihin vesistön tilaa parantaviin konkreettisiin toimenpiteisiin. Suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti toteutettuina sitoumuksen mukaisilla toimenpiteillä voidaan vähentää erityisesti Pyhäjokeen tulevaa hajakuormitusta. Sitoumuksessa esitettyjen toimenpiteiden toteutus edellyttää siten vielä yksityiskohtaista toimenpidesuunnitelmaa.

51. Luvan saaja on määrätty tekemään ympäristönsuojelulain 54 § mukainen erityinen selvitys, jonka perusteella aluehallintovirasto täsmentää lupamääräyksiä sekä täydentää lupaa. Käytännössä tämä tarkoittaa päästörajaarvojen täsmentämistä vastaamaan toteutunutta toimintaa. Selvityksen perusteella ei kuitenkaan voida myöntää oikeutta suurempiin päästöihin tai vaikutuksiin, mitä tässä lupaharkinnassa on ollut tiedossa. Lupamääräykseen on kirjoitettu vähimmäisvaatimus selvityksen sisällöstä. Ensimmäisen toimintavuoden tehostetun tarkkailun sisältö ja toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelma ei ole yksityiskohtaisen laitossuunnittelun puuttuessa kirjoitettavissa tarkoin. Tästä syystä luvan saaja on lupamääräyksellä 58 velvoitettu toimittamaan tarkkailusuunnitelma hakemusasiana aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Koska biojalostamon yksityiskohtainen laitossuunnittelu on tekemättä ja lupaviranomaisen saamat tiedot ovat pyydetyistä täydennyksistä huolimatta osin hyvin yleispiirteisiä, on luvan saaja velvoitettava perusteelliseen selvityselvoitteeseen. Luvan saajalle on tällä päätöksellä myönnetty lupa tunnistettujen päästöjen aiheuttamiseen ja niitä on myös lupamääräyksiin rajattu. Luvan saajan riskiksi jää se, jos toiminnasta aiheutuukin tässä lupakäsittelyssä ja hakemusaineistossa tunnistamattomiksi jääneitä päästöjä, sillä niille päästöille vaikutuksineen ei tällä ympäristölupapäätöksellä myönnetä lupaa.

Erityinen selvitys on kohdennettava vähintäänkin käsitellyn jäteveden laadun tarkempaan analysointiin muun muassa jäännös-COD:n karakterisoimiseksi, rikki- ja typpipäästöjen erittelemiseksi sekä päästöjen toksikologisten vaikutusten selvittämiseksi. Lisäksi tehostetun tarkkailun tulosten perusteella on mallinnettava todellisten ainepäästöjen sekä jäähdytysvesien lämpöpäästön vaikutukset sekä päivitettävä tulosten perusteella vesistö- ja kalatalousvaikutusarvio.

Tilanteessa, jossa päästökauppalakia ei sovelleta, on lupaviranomaisen asiaa ratkaistaessa annettava tarpeelliset määräykset myös

kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuvan pilaantumisen rajoittamisesta. Tästä syystä selvitysveloitteeseen on sisällytetty etanolin valmistuksesta päästöpuoleen II kautta johdettavan poistokaasun hiilimonoksidipäästöjen tarkempi selvittäminen.

Purkuputken sijoittamista, rakentamista ja käyttöä koskevat määräykset

Purkuputken vesistöön sijoitettavaa osaa ja sen rakentamista koskevat määräykset on annettu ympäristönsuojelulain 69 § nojalla. Rakenteita ja töiden suorittamista koskevilla lupamääräyksillä 52–57 varmistetaan, että rakentaminen tapahtuu mahdollisimman haitattomasti. Luvan saaja on hakenut lupaa vain purkuputken vesistöön rakennettavalle osalle. Luvan saaja on sopinut käyttöoikeudesta vesialueen omistajien kanssa.

Koko rakennusalue on määrätty rakentamisen ajaksi ympäröitäväksi silttiverholla. Rannan läheinen alue on maastotarkastuksen perusteella liettyneempi sekä siinä kasvaa enemmän vesikasvillisuutta. Putken sijoituspaikalla uoma on leveydeltään niin suuri, että siltiverhoa voidaan ennalta arvioiden käyttää koko rakennusalueen eristämiseksi. Siltiverho on määrätty pidettäväksi paikallaan kaivannon ympärillä, kunnes kiintoaines on laskeutunut pohjaan. Rakentamisessa syntyvät kaivuumassat on käytettävä putkikaivannon täyttöön. Erillisille läjitysalueille vesirakentamisalueen ulkopuolella ei hakemuksen mukaan ole tarvetta eikä sille ole haettu tai myönnetty lupaa.

Vesirakentamisalueen merkinnällä varoitetaan sekä maa- että vesialueella liikkuvia ja vesialueella mahdollisesti kalastavia alueella tehtävistä töistä.

Tarkkailu- ja raportointimääräys

58. Luvan saajan tulee olla selvillä toimintansa aiheuttamista päästöistä ja niiden vaikutuksista ympäristöön. Lupamääräys on tarpeen, jotta valvontaviranomaiset voivat seurata toiminnan asianmukaisuutta, lupamääräysten noudattamista ja toiminnan ympäristövaikutuksia sekä saada valvontaa varten tarpeellisia muita tietoja. Lupamääräys on tarpeen myös eri tarkkailuihin liittyvien mittaus- ja muiden tulosten käsittelemiseksi ja raportoimiseksi.

Hakemuksessa on esitetty periaatteet laitoksen päästöjen ja vaikutusten tarkkailusta. Joidenkin osaprosessien, kuten kaasukattilan osalta, päästöjen tarkkailua on kuvattu tarkemminkin. Sitä vastoin esimerkiksi jätevesien käsittelyn tarkkailu on kuvattu prosessivaihtoehtojen avonaisuuden vuoksi hyvin yleispiirteisesti. Luvansaaja on määrätty toimittamaan uutena hakemusasiana lupaviranomaisen ratkaistavaksi laitoksen ympäristönsuojelua koskeva päästöjen ja toiminnan sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusuunnitelma. Tarkkailusuunnitelman on sisällettävä esitykset tämän päätöksen lupamääräysten sekä liitteen 3 vaatimista mittauksista ja

tarkkailuista. Aluehallintovirasto antaa tarkkailusuunnitelmaa koskevaa hakemusasiasiaa ratkaistessaan tarkkailua koskevat tarkemmat määräykset.

Kalatalousvelvoitteet ja kalatalousmaksu

59. Voimassa olevassa Haapaveden voimalaitoksen ympäristö- ja vesitalousluvassa nro 177/2016/1 luvan saajalle on määrätty velvoite (*kalatalousvelvoite*) istuttaa Haapajärveen vuosittain 6 000 yksikesäistä kuhanpoikasta. Velvoite on annettu samansisältöisenä kuin aiemmassa ympäristö- ja vesitalouslupapäätöksessä nro 58/01/2. Viimeksi mainitussa päätöksessä tämä istutusvelvoite on perustelu seuraavasti: ”Voimalaitoksen kalataloudelliset vaikutukset kohdistuvat purkuvesistönä olevaan Haapajärveen ja sen alapuoliseen Pyhäjokeen. Näillä vesistöillä on kalataloudellista merkitystä. Voimalaitokselta vesistöön johdettavien jäähdytysvesien lämpökuorma aiheuttaa kalataloudellista vahinkoa Haapajärvessä ja alapuolisessa Pyhäjoessa. Vesioikeus on aiemmassa luvassa määrännyt kalataloudelle aiheutuvat haitat, joita ei voida istutuksin kompensoida, korvattavaksi kertakaikkisella korvauksella. Hakemuksessa tai muistutuksissa ei ole esitetty sellaista tietoa, joka edellyttäisi istutusvelvoitteen muuttamista. Turvevoimalaitoksen jäähdytys- ja jätevesipäästöt eivät ole aiemman korvauspäätöksen jälkeen aiheuttaneet muutosta vesistön tilaan, joten ei ole aiheutta muuttoa istutusvelvoitteen määrää. Vesioikeuden luvassa määrätty istutusvelvoite pidetään edelleen voimassa.” Voimassa olevalla istutusvelvoite on siten määrätty ehkäisemään voimalaitoksen jäähdytysvesistä aiheutuvia haittoja.

Tässä päätöksessä tarkoitettu uusi biojalostamo toimii kiinteässä yhteistoiminnassa Haapaveden voimalaitoksen kanssa. Tämän päätöksen määräysten mukaisesti toimittaessa biojalostamolta Haapajärveen johdettava lämpöpäästö jää vähäiseksi verrattuna voimalaitoksen toiminnasta aiheutuvaan lämpöpäästöön. Näin ollen haitalliset kalatalousvaikutukset eivät lisäännä biojalostamon aiheuttaman lämpöpäästön toiminnan seurauksena.

Sen sijaan biojalostamon käsitellyt jätevedet yhdessä voimalaitoksen lämpöpäästöjen kanssa lisäävät Pyhäjoen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Ennalta arvioiden määräyksen mukaisella 10 000 euron vuotuisella kalatalousmaksulla voidaan ehkäistä nämä haitalliset vaikutukset, kun maksu käytetään määräyksen toisessa kappaleessa tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Kalatalousmaksu on tässä vaiheessa määrätty kalatalousviranomaisen esittämää kalatalousmaksua (3 850 euroa/vuosi) korkeampana. Jos esimerkiksi jäteveden käsittely on huomattavasti tehostunut luvassa määrätystä, voidaan lupamääräyksessä 51 määrätyn tarkentavan selvityksen perusteella kalatalousmaksua vastaavasti pienentää.

Voimalaitosta koskevan ympäristöluvan muuttaminen

Aluehallintovirasto on 9.10.2020 antamallaan päätöksellä nro 118/2020 (*Haapaveden voimalaitoksen toiminnan olennainen muuttaminen ja ympäristöluvan tarkistaminen uusien BAT-päätelmien vuoksi*) muuttanut voimalaitosta koskevaa Pohjois-Suomen aluehallintoviraston 16.12.2016 myöntämää ympäristöluva nro 177/2016/1.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Muutoksenhakija on valituksessaan vaatinut jäähdytys- ja jäteveden päästöarvojen tiukentamista sekä jäteveden purkuputken sijoittamisen uudelleen käsittelyä ja purkupaikan muuttamista. Lisäksi muutoksenhakija on vaatinut asianmukaista korvausta virkistyskäyttöhaitoista ja kesämökkipaikkansa arvon alentumisesta.

Muutoksenhakija on perustellut vaatimuksiaan muun muassa seuraavasti.

Biojalostamon jäähdytysveden ja jäteveden päästöarvoja on tiukennettava ympäristöystävällisemmiksi siten, että Pyhäjoen jokiveden lämpökuorma ei lisääntyisi ja että biolaitoksen päästöt eivät aiheuttaisi joelle ympäristöhaittaa. Biolaitoksen jäte- ja jäähdytysvesipäästöt on käsiteltävä uudelleen ja pyrittävä löytämään niille muita nykypäivän ja tulevaisuuden ympäristötekijöitä huomioivia ratkaisuja kuin suoraan veteen laskeminen, esimerkiksi höyryttämällä jäähdytysvedet täysin ilmaan tai johtamalla ne jäähdytysaltaisiin ja tehostamalla Haapaveden jätevedenpuhdistamon toimintaa niin, että biolaitoksen jätevedet voidaan siellä neutraloida.

Biojalostamon jätevesien purkuputki on suunniteltu sijoitettavaksi Pyhäjokeen jätevedenpuhdistamon purkuputken viereen noin 250 metrin päähän muutoksenhakijan kesämökkirannasta. Päätös lisää kapean, alle 200 metriä leveän, ja lyhyen, Lammassaareen mitattuna noin 500 metriä pitkän, jokialueen virkistyshaittaa ja joen rehevöitymistä. Purkuputken sijoittaminen alajuoksulle alentaa myös joenvarren rantapaikkojen ja rakennusten myyntiarvoa.

Purkuputken vetäminen maata pitkin monta kilometriä Haapajärven rantoja myötäillen Haapaveden jätevesipuhdistamolle, ja vesien purkaminen vasta siellä jokeen on käsittämätön ratkaisu.

Biojalostamon jätevesien määrän on laskettu olevan noin 100 kuutiota tunnissa eli noin 2 400 kuutiota vuorokaudessa. Joen lämpötilan on arvioitu nousevan biojalostamon normaalitoiminnassa 3–4 astetta ja alkutoiminnassa joen lämpötilan nousu on vielä korkeampaa. Tällainen vesistöön johdettava jatkuva lämpökuorma aiheuttaa lisää ravinnekuormitusta Pyhäjoelle, mikä huonontaa joen ekologista tilaa.

Päätös on huolestuttava erityisesti, koska Haapajärven alapuolisen Pyhäjoen nykyinenkin tilanne ei ole hyvä virkistyskäytön ja sen ympäristön kannalta.

Haapaveden jätevesipuhdistamo aiheuttaa alueella jatkuvalla käyttöhurinallaan meluhaittaa ja hajuhaittoja sekä vaahtovanaisia päästöjä veteen viikoittain. Puhdistamolle kulkevasta kuorma-autoliikenteestä aiheutuu myös meluhaittaa. Lisäksi Haapakosken vesivoimalaitos juoksuttaa jokivettä välillä hyvin voimakkaasti, jolloin joella on hankala esimerkiksi uida tai soutaa. Joessa on jo nyt havaittavissa järviheinän ja lumpeiden lisääntyntä kasvua matalikossa Lammassaaren edustalla sekä joen ranta-alueilla. Lammassaaren Partaperän puoleinen ranta on jo niin rämettynyt, ettei jokivesi pääse siitä virtaamaan läpi ja se on kasvamassa täysin umpeen. Joessa on ainakin Partaperän puolelta Lammassaareen asti matalaa vesialuetta, joka on korkeimmillaan alle 2 metriä syvää, ja rannat ovat liejuisia. Joen kylän puoleista rantaa on ruopattu aikoinaan syväksi jonkin matkaa ja muutoksenhakijan mökkirannassa on vielä kova jokipohja, joka ei saa liejuuntua tulevaisuudessakaan.

Lupapäätöksessä sanotaan Haapajärven alapuolisen Pyhäjoen alajuoksun virkistyskäytön olevan vähäistä, mutta muutkin kyläläiset veneilevät, kalastavat ja uivat alueella. Joella ei ole niinkään mökkipaikkoja vaan peltomaita. Muutoksenhakijan mökkiranta on kulttuurimaisemallisesti arvokkaan pellon päässä, ja tila on ollut muutoksenhakijan suvun omistuksesta 1960-luvulta asti. Jokivesi on ollut aikoinaan niin puhdasta, että siitä on saatu rapuja. Muutoksenhakija ei haluaisi joen tärveltyvän enempää vaan toivoo sen säilyvän elinvoimaisena ja -kelvollisena jälkipolvillekin.

Pyhäjoki on aina ollut keskeinen imagotekijä ja sen luontoarvot merkittäviä Haapaveden kunnalle, mutta kunta on nyt uhraamassa kokonaan joen luontoarvot rahapulassaan. Biojalostamon nykyisillä lupaehdoilla joen rehevöityminen lisääntyy niin, että sitä ei pelasta pelkkä vesiheinän niitto pari kertaa vuodessa. Se on vain kosmeettista jokiympäristön pintakiillotusta ja siksi on nyt tärkeämpää keskittyä ehkäisemään tulevia päästöjä jokiveteen. Valituksenalaisen päätöksen vaikutuksia on Haapaveden kunnankin kannalta tärkeä miettiä huolella ja tarkoin pitkälle tulevaisuuteen.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan todennut, että valitus ei anna aihetta päätöksen muuttamiseen. Aluehallintovirasto on viitannut valituksessa esitettyjen seikkojen osalta luparatkaisuun ja lupamääräyksiin sekä niiden perusteluihin.

Lisäksi aluehallintovirasto on virkistyskäyttöhaittaan ja mökkipaikan arvon alentumiseen perustuvan korvausvaatimuksen johdosta todennut, että aluehallintovirasto on määrännyt Pyhäjokeen johdettavista biojalostamon käsitellyistä jätevesistä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon vähentämiseksi ja estämiseksi kalatalousmaksun. Lisäksi aluehallintovirasto on todennut valituksenalaisessa päätöksessä, että ennalta arvioiden

biojalostamon toiminnasta ei aiheudu muuta vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa korvattavaa tai toimenpitein hyvitetävää vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta on annettu erillinen ohjaus.

Aluehallintovirasto on ratkaisun perusteluissa todennut, että laitoksen lämpöpäästöä sekä ilmaan ja vesiin johdettavia ainepäästöjä on rajoitettu lupamääräyksin niin, ettei päästöistä aiheudu terveystahaitta ja viihtyvyshaitat jäävät vähäisiksi. Aluehallintovirasto on valituksenalaisessa päätöksessä vastannut samansisältöisesti mahdollisten virkistyskäyttöhaittojen korvaamista vaatineelle muistuttajalle.

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineessaan vesienhoitoviranomaisena todennut, että sen näkemyksen mukaan valituksenalaisessa päätöksessä on riittävässä määrin huomioitu vesienhoidon tavoitteet. Vesiin johdettavia päästöjä on lupamääräyksistä ilmenevästi rajoitettu hakemusta tiukemmin, jotta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen ei esty. Lisäksi pääosa hyödyntämättä jäävästä lämpöenergiasta on määrätty jäädytettäväksi ilmaan, jolloin lämpöpäästön välillisiä vaikutuksia rehevöitymiseen on merkittävästi vähennetty. Vesien johtaminen Pyhäjokeen suunniteltuun purkupaikkaan on vesistövaikutusten kannalta haitattomampi vaihtoehto kuin niiden johtaminen Haapajärveen.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineessaan kalatalousviranomaisena todennut, että se on antanut hakemuksesta lausunnon aluehallintovirastolle 5.4.2019 eikä sillä ole asiassa uutta lausuttavaa. Valituksenalaisessa päätöksessä kalatalousmaksu on määrätty kalatalousviranomaisen esittämää maksua (3 850 euroa/vuosi) korkeampana.

Haapaveden kaupunki on vastineessaan todennut, että se toivoo asiassa kestäväää ratkaisua.

Haapaveden kaupungin ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaisen vastineissa on todettu, että puhdistettujen jätevesien purkupaikkaa ja sijoittumista Pyhäjoessa on käsitelty yhtenä osa-alueena biojalostamohankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä vuosina 2016–2017. Valituksenalaisessa päätöksessä määrätty biojalostamolta johdettavien puhdistettujen jätevesien purkupaikka Pyhäjoessa on yhdenmukainen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen siitä yhteysviranomaisena 15.12.2017 antamassa lausunnossa esitetyn kanssa.

Biojalostamotoiminnassa syntyvät jäädytysvedet on tarkoitus johtaa valituksenalaisessa päätöksessä esitetyn mukaisesti Haapajärveen, kuten on tapahtunut jo vuosikymmenien ajan nykyisen voimalaitoksen käytön aikana sen ympäristöluvan mukaisesti. Biojalostamon puhdistetut jätevedet taas johdetaan maanpäällistä purkuputkea pitkin Partaperän jätevedenpuhdistamon läheisyyteen, josta ne johdetaan omaa purkuputkea pitkin Pyhäjokeen. Näin

ollen jäähdytysvedestä aiheutuvalla lämpökuormalla ei vastineen antajan käsityksen mukaan ole vaikutusta Pyhäjoen veden laatuun.

Haapaveden kaupungin kaavoitusviranomainen on vastineessaan todennut, että biojalostamon toiminta ei poikkea lainvoimaisesta maakuntakaavasta, osayleiskaavasta tai asemakaavasta. Biojalostamo on huomioitu Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa teollisuusalueen ja energiahuollon kaavamerkinnöillä. Alue on osoitettu osayleiskaavassa teollisuus- ja varastoalueeksi. Toiminta-alue sijoittuu korttelin 540 asemakaava-alueelle, jonka laatiminen on aloitettu tammikuussa 2019 ja kaava on saanut lainvoiman lokakuussa 2019. Uusi asemakaava mahdollistaa bioetanolia valmistavan biojalostamon rakentamisen ja se huomioi ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutumisen.

Oulaisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on vastineessaan todennut, että sillä ei ole lisättävää siihen, mitä ympäristölupahakemuksesta on aikaisemmissa käsittelyvaiheissa todettu.

Kanteleen Voima Oy:n vastineessa on vaadittu valituksen hylkäämistä ja pyydetty asian kiireellistä käsittelyä. Vastineessa on lisäksi esitetty muun ohessa seuraavaa:

Biojalostamohanke on valtakunnallisesti ja alueellisesti tärkeä hanke, joka tuottaa merkittävän määrän liikenteessä käytettävää uusiutuvaa bioetanolia. Kokonaisinvestointi on suuruudeltaan noin 300 miljoonaa euroa. Valitus käsittelee asioita, joita on selvitetty perusteellisesti lupakäsittelyn kuluessa. Minkään viranomaisen kannanotot eivät tue valituksen hyväksymistä.

Toiminnan vesistövaikutuksia on käsitelty kattavasti ja perusteellisesti lupahakemuksessa ja sen täydennyksissä. Yhtiö on tältä osin viitannut muun muassa lupahakemuksen täydennyksenä olleeseen liitteeseen 24 (Biojalostamon vesistövaikutusarvio, täydennetty 1/2019) sekä täydennykseen Kanteleen Voima Oy:n biojalostamon jäte- ja jäähdytysvesien vesistövaikutukset, selvitys 11.10.2019. Vesistövaikutuksia on käsitelty myös useissa ELY-keskuksen lausunnoissa ja yhtiön vastineissa. Aluehallintoviraston päätöksessä vesistövaikutuksia ja niiden rajoittamista on käsitelty sekä päätöksen kertoelmaosassa että luparatkaisun perusteluissa.

Päätöksestä tehdystä valituksesta ei ilmene mitään virhettä lupapäätöksen perustana olleissa tosiasioissa taikka oikeudellisessa harkinnassa. Käsitellyistä jätevesistä aiheutuva ravinnekuormitus on ollut jo alkuperäisen hakemuksen mukaisessa toiminnassa pieni. Aluehallintoviraston päätöksessä on vielä rajattu fosforipäästöjä BAT-päästötasojen enimmäismäärää tiukemmin ja tiukemmaksi kuin mitä ELY-keskus vesienhoitoviranomaisena on esittänyt.

Käsiteltyjen jätevesien purkuputken paikan valintaa on selostettu lupapäätöksessä. Myös Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-liikenne- ja

ympäristökeskus on todennut valituksesta antamassaan lausunnossa, että Pyhäjokeen suunniteltu purkupaikka on vesistövaikutusten kannalta haitattomampi vaihtoehto kuin niiden johtaminen Haapajärveen. Purkupaikan sijainnin sekoittumisolosuhteet ovat hyvät, eikä purkupaikan sijoittaminen alemmaksi Haapakosken suuntaan ole perusteltua.

Jäähdytysvesien mukana Haapajärveen johdettava lämpökuorma ei lisää ravinnekuormaa, mutta se voi nopeuttaa biologisia toimintoja. Suoritetun tarkastelun perusteella lämpötilan nousut vesistössä eivät ole suuria, mutta ne ovat havaittavia. Perustuotannon kannalta oleellista on se alue, jolla lämpötila kohoaa merkittävästi. Jäähdytysvesien vaikutukset rajoittuvat yleensä suhteellisen pienelle alueelle, jolla lämpötila on jatkuvasti yli yhden asteen ympäristöään korkeampi. Haapajärvellä tällainen tilanne rajoittuu lähinnä välittömälle purkualueelle, mutta ei laajemmin alapuoliseen vesistöön eikä esimerkiksi Pyhäjokeen ollenkaan. Sekä biojalostamon että voimalaitoksen ympäristölupapäätöksissä lämpökuormaa vesistöön on rajoitettu lupahakemuksessa esitetystä. Pelkästään biojalostamon luvan mukaisesta toiminnasta ei aiheudu valituksessa viitattua 3–4°C lämpötilan nousua vesistössä.

Toiminta ei aiheuta melua valittajan kiinteistöllä. Toiminnan aiheuttamalla melulla ei ole yhteisvaikutuksia valituksessa viitatus Haapaveden jätevedenpuhdistamossa aiheutuvan meluhaitan kanssa. Toiminta ei myöskään muuta veden virtaamaa sillä tavoin, että se vaikuttaisi uimiseen tai soutamiseen. Päätöksen mukaisesta toiminnasta ei voi olettaa aiheutuvan virkistyskäyttöhaittaa tai korvattavaa kiinteistön arvon alenemista. Päätökseen sisältyy ohjaus ennakoimattomien vahinkojen varalle.

Aluehallintoviraston tekemän päätöksen jälkeen ehdotukset vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmiksi vuosille 2022–2027 on asetettu nähtäville. Ehdotuksessa Oulujoen-Iijoen vesienhoitosuunnitelmaksi ei ole vesialueiden ekologisesta tilasta tai niiden saavuttamiseen vaikuttavista keinoista sellaista uutta, mitä aluehallintoviraston päätöksessä ei olisi jo otettu huomioon.

Yhtiö on lisäksi tuonut esille, että viranomaisten antamat lausunnot ja vastineet osoittavat osaltaan, että aluehallintoviraston päätös on lainmukainen ja valitus perusteeton.

Muutoksenhakija on vastaselityksessään uudistanut valituksessa esittämänsä korvaus- ja muut vaatimukset. Haapajärven alapuoliseen Pyhäjokeen ei pidä rakentaa biojalostamon jätevesien purkuputkea, ja biojalostamon purkujätteille on etsittävä kestävämpi ratkaisu kuin niiden laskeminen veteen. Vastaselityksessä on lisäksi esitetty muun muassa seuraavaa:

Hankkeen vaikutuksia suhteessa vesienhoidon ympäristötavoitteisiin ei ole selvitetty riittävän kattavasti ja yksiselitteisesti. Luvan hakijan vastineessa ei tuoda esille uusia tosiseikkoja, jotka tarkentaisivat hankkeen vaikutuksia

Pyhäjoen tilaluokitukseen. Pyhäjoen ja Haapajärven ekologinen tila on luokiteltu 2. kauden luokittelussa tyydyttäväksi. Vesienhoidon 3. kauden alustavassa luokittelussa Pyhäjoen tila on arvioitu hyväksi ja Haapajärven tyydyttäväksi. Hanke vaarantaa vesienhoitolain 21 §:n 1 momentin tavoitteen siitä, että pinta- ja pohjavesimuodostumien tila ei heikkene, ja että niiden tila on vähintään hyvä.

Pyhäjokeen kohdistuu voimakasta hajakuormitusta sekä pistekuormitusta asumajätevesistä, teollisuudesta ja turvetuotannosta. Pyhäjoen yhteistarkkailutulosten (2017) mukaisten kokonaisravinnepitoisuuksien perusteella Pyhäjoen vesi on rehevää. Rehevöityminen on lisääntynyt Haapajärven alapuolisen Pyhäjoen rannoilla, joilla kasvaa runsaasti kaislaa ja ulpukkaa. Rehevöitymistä ja lisääntyntä vesikasvillisuutta on havaittavissa erityisesti Haapaveden jätevedenpuhdistamon kohdalla sekä Lammassaaren Partaperän puoleisessa matalikossa, joka näyttää rämettyvän umpeen. Lupahakemuksessa esitettiin tietoihin, kuten rehevöitymiseen, sisältyy epävarmuuksia. Biologisen tilan seuranta alueella suoritetaan ns. laajemman tarkkailun vuosina. Viimeksi raportoitu vuosi oli 2016, jonka jälkeen alueen olosuhteet ovat esimerkiksi ilmaston lämpenemisen ja lisääntyneiden hellejaksojen vuoksi voineet muuttua merkittävästi. Viimeksi suoritettua laajassa tarkkailussa todettiin Pyhäjoessa runsasravinteisuutta ilmentävien mesoeutrofisten ja eutrofisten lajien osuuden yhteisöissä olleen suuri, minkä todettiin kuvastavan joen melko korkeaa ravinnepitoisuutta. Pyhäjoen kuormitusta ja siitä aiheutuvaa mahdollista rehevöitymistä ei ole syytä entuudestaan lisätä, jotta joen tilan heikkenemistä hyvästä tyydyttävään ei tapahtuisi.

Haapajärven luokitus on tyydyttävä, ja hakemuksesta tai sen liitteinä olleista selvityksistä ei käy ilmi, kuinka vesimuodostumassa saavutetaan hyvä tila tilanteessa, jossa alueen kokonaiskuormitusta lisätään. Vesimuodostuman heikentyneestä tilasta todisteena on, että esimerkiksi Haapaveden kaupungille on myönnetty tutkimus- ja kunnostusrahaa, jolla pyritään parantamaan Haapajärven vesitilannetta ja vähentämään sen rehevöitymistä. Haapajärven rannoille kasvaa runsaasti kaislaa ja järvi on kaislan peitossa myös matalikoissa keskellä järveä.

Bioetanolin valmistusprosessin yhteydessä syntyy jätevesiä tyypillisesti arviolta noin 200 m³ tunnissa. Jalostamon suunniteltu käyntiaika on noin 8 000 tuntia vuodessa. Määriä voidaan pitää vesimuodostumien kokoon ja rehevöitymisriskiin nähden merkittävänä. Biojalostamon on suunniteltu aloittavan toimintansa entisen turvevoimalan paikalla, joka sijaitsee Haapajärven pohjukassa. Kuitenkin biojalostamon jätepurkuputki on suunniteltu vedettävän tien reunaa pitkin monien kilometrien päähän itse laitoksesta kylän toiselle puolelle Haapaveden jätevedenpuhdistuslaitoksen purkuputken viereen, minkä voidaan nähdä vaikuttavan haitallisesti alueen

virikistyskäyttöön. Vastineissa ei ole esitetty kunnon perusteita biojalostamon jätepurkuputken paikan valinnalle.

Haapaveden jätevedenpuhdistuslaitos aiheuttaa toiminnallaan riittävästi ympäristöhaittaa ja -riskiä jokialueelle. Haapajärven alapuolisesta Pyhäjoesta ei pidä tehdä mitään yleistä jätteiden laskupaikkaa vain siitä syystä, että tätä lyhyttä aluetta on ruopattu toispuoleisesti. Jokivesi virtaa muuallakin ja purkuputken sijoittaminen suunniteltuun paikkaan ei paranna joen kokonaistilannetta pitkällä aikavälillä. Biojalostamon purkujätteen aiheuttama jatkuva pienikin lämpötilan nousu aiheuttaa riskin joen rehevöitymisen lisääntymisestä, kun niitä arvioidaan one-out, all-out -periaatteen ja Wesertuomion (C-461/13) kannalta. On lisäksi tärkeää huomioida ilmastonmuutoksen aiheuttaman lämpötilan nousun vaikutus ja siihen liittyvä suunnittelupävarmuus.

Mikäli biojalostamon toiminta aloitetaan, muutoksenhakija on kannattanut jätevesien käsittelyä Oulaisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ehdottamalla ultrasuodatusmenetelmällä, ja esittänyt tähän liittyvien teknisten selvitysten laatimista ja uutta lupakäsittelyä. Pyhäjoen kunnostuksen tavoitteeksi muutoksenhakija on suositellut joen palauttamisen entisajan lohijoksi.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Asiassa sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan laissa tarkoitetaan ympäristön pilaantumiseksi sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa: a) terveyshaittaa; b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille; c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista; d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä; e) ympäristön yleiseen virikistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä; f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan: 1) luonne, kesto, ajankohta ja

vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta; 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus; 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1-5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Ympäristönsuojelulain 51 §:n mukaan ympäristöluvassa on 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun seurauksen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset: 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista; 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä; 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä; 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa; 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista; 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä

varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 53 §:n mukaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon: 1) jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen; 2) tuotannossa käytettävien aineiden ja siinä syntyvien jätteiden uudelleen käytön ja hyödyntämisen mahdollisuus; 3) tuotannossa käytettävien aineiden vaarallisuus sekä mahdollisuudet käyttää entistä haitattomampia aineita; 4) päästöjen laatu, määrä ja vaikutus; 5) käytettyjen raaka-aineiden laatu ja kulutus; 6) energian käytön tehokkuus; 7) toiminnan riskien ja onnettomuusvaarojen ennalta ehkäiseminen sekä onnettomuuksien seurausten ehkäiseminen; 8) parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoon vaadittava aika ja toiminnan suunnitellun aloittamisajankohdan merkitys sekä päästöjen ehkäisemisen ja rajoittamisen kustannukset ja hyödyt; 9) vaikutukset ympäristöön; 10) teollisessa mittakaavassa käytössä olevat tuotantomenetelmät ja menetelmät päästöjen hallitsemiseksi; 11) tekniikan ja luonnontieteellisen tiedon kehitys; 12) Euroopan komission ja kansainvälisten toimielinten julkaisemat tiedot parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta.

Ympäristönsuojelulain 54 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehtävä erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi, jos lupaharkintaa varten ei ole voitu toimittaa yksityiskohtaisia tietoja päästöistä, jätteistä tai toiminnan vaikutuksista.

Pykälän 2 momentin mukaan selvitys on toimitettava lupaviranomaiselle luvassa määrättyä ajankohtana.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta.

Ympäristönsuojelulain 69 §:n mukaan ympäristöluvassa on tarvittaessa vesilain mukaisesti määrättävä viemäriputken rakentamisesta ja sitä varten tarvittavasta käyttöoikeudesta. Määräystä annettaessa sovelletaan vesilain 3 lukua, vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen 13 lukua ja käyttöoikeuteen 2 luvun 12, 13 ja 13 a §:ää sekä 17 lukua.

Ympäristönsuojelulain 75 §:n 1 momentin mukaan direktiivilaitoksen päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten on parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksen toteuttamiseksi perustuttava päätelmiin. Päästöille on ympäristöluvassa määrättävä päästöraja-arvot siten, että päätelmien päästötasoja ei ylitetä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos päätelmissä ei ole ilmoitettu päästötasoja, luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päätelmissä kuvattua parasta käyttökelpoista tekniikkaa vastaavan ympäristönsuojelun tason saavuttamiseksi. Jos päätelmissä ei ole kuvattu laitoksella käytettävää tekniikkaa, parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointiin sovelletaan päästöraja-arvoja määrättäessä 53 §:ssä säädettyjä arviointiperusteita.

Pykälän 3 momentin mukaan, jos päätelmissä ei ole kuvattu lupahakemuksessa tarkoitettun toiminnan tai tuotantomenetelmän tyyppiä tai niiden kaikkia ympäristövaikutuksia, lupamääräykset on tarpeellisilta osin annettava 53 §:n mukaisesti arvioidun parhaan käyttökelpoisen tekniikan perusteella. Toiminnanharjoittajaa on kuultava tämän momentin mukaan annettavista lupamääräyksistä, jos määräykset poikkeavat olennaisesti siitä, mitä hakija on hakemuksessaan esittänyt parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta, päästöjen rajoittamisesta ja tarkkailusta.

Ympäristönsuojelulain 77 §:n 1 momentin mukaan 75 §:n 1 momentin nojalla määrättävät päästöraja-arvot on määrättävä samalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle ja samojen vertailuolosuhteiden mukaisina kuin päästötasot.

Pykälän 2 momentin mukaan raja-arvot, ajanjaksot ja vertailuolosuhteet voidaan 1 momentista poiketen määrätä toisin, jos se on päästöjen tai tarkkailun luonteen vuoksi tarpeen. Toiminnanharjoittajan on ympäristöluvassa tarkemmin määrättävällä tavalla toimitettava valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa yhteenveto kyseisten päästöjen tarkkailun tuloksista samalta ajanjaksolta ja samojen vertailuolosuhteiden mukaisina kuin päästötasoissa.

Ympäristönsuojelulain 125 §:n mukaan myöntäessään ympäristöluvan lupaviranomaisen on samalla määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattaviksi. Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 9 §:ää ei tällöin sovelleta.

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2014) 5 §:n 1 momentin mukaan, jos laitos tai toiminta aiheuttaa päästöjä vesistöön, lupahakemuksessa on oltava: 1) purkuvesistön yleiskuvaus ja tiedot virtaamista, veden laadusta, kalastosta sekä kalastuksesta; 2) tiedot vesistön käytöstä; 3) selvitys toiminnan vaikutuksesta veden laatuun, kalastoon ja muihin vesieliöihin; 4) selvitys päästöjen vaikutuksista vesistön käyttöön; 5) selvitys vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi tarvittavista toimenpiteistä; 6) arvio mahdollisuuksista estää vesistön pilaantumisesta aiheutuva korvattava vahinko; 7) korvauskysymysten ratkaisemiseksi tarpeelliset kiinteistötiedot ja arvio päästöjen aiheuttamista vahingoista sekä ehdotus niiden korvaamisesta, jos päästöistä arvioidaan aiheutuvan korvattavaa vahinkoa.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (vesienhoitolaki) 8 §:n 1 momentin mukaan pinta- ja pohjavedet luokitellaan ihmisten toiminnan aiheuttaman muutoksen voimakkuuden perusteella. Pintaveden luokka perustuu ekologiseen ja kemialliseen tilaan sen mukaan, kumpi niistä on huonompi.

Vesienhoitolain 21 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tavoitteena on, että pinta- ja pohjavesimuodostumien tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä.

Vesienhoitolain 28 §:n mukaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä viranomaistehtäviä hoitavien muiden elinten on otettava soveltuvien osin toiminnassaan huomioon valtioneuvoston 17 §:n mukaisesti hyväksymät vesienhoitosuunnitelmat.

Vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (vesienhoitoasetus) 9 §:n 1 momentin mukaan asetuksessa tarkoitetaan pintaveden ekologisen tilan luokittelussa: 1) biologisilla tekijöillä kasviplanktonia, päällysläysiä, makroleviä, muuta vesikasvillisuutta, pohjaeläimistöä ja kalastoa; 2) hydrologis-morfologisilla tekijöillä virtausoloja, viipymää, veden korkeutta, syvyys-suhteita, pohjan ja rantavyöhykkeen rakennetta sekä yhteyttä pohjaveteen; 3) fysikaaliskemiallisilla tekijöillä näkösyvyyttä, lämpöoloja, happioloja, suolaisuutta, happamoitumistilannetta, ravinneoloja ja kansallisesti valittuja vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 D kohdassa tarkoitettuja aineita.

Pykälän 2 momentin mukaan kohdassa 1–3 tarkoitettut tekijät joki-, järvi- ja rannikkovesissä on esitetty tarkemmin asetuksen liitteessä 1 sekä vesipuitteidirektiivin liitteessä V.

Asiassa saatu selvitys

Hakemuksen mukainen biojalostamo on ympäristösuojelulain 27 §:n ja liitteen 1 taulukon 1 kohtien 4 b) ja 13 c) mukainen direktiivilaitos. Laitos koostuu bioetanolilaitoksesta, biokaasulaitoksesta, polttonesteiden ja kemikaalien varastoinnista, biopolttoaineterminaalista, lietteenpolttokattilasta ja kaasukattilasta sekä prosessijäteveden käsittelystä. Biojalostamolla valmistetaan vuosittain noin 65 000 tonnia bioetanolialt polttoainekäyttöön. Laitoksen raaka-aineena käytetään puupohjaisia raaka-aineita, kuten sahateollisuuden sivutuotteita ja metsäraaka-aineita yhteensä noin 350 000 tonnia vuodessa.

Biojalostamon käsitellyt prosessijätevedet johdettaisiin purkuputkea pitkin Pyhäjokeen Haapajärven luusuaan eli laskukohtaan. Biojalostamon jäähdytysvedet johdettaisiin samalla kiinteistöllä sijaitsevan voimalaitoksen jäähdytysvesijärjestelmään tai suoraan voimalaitokselta Haapajärveen.

johtavaan jäähdytysvesikanavaan. Muutoksenhakijan omistama kiinteistö sijaitsee lähimmillään noin 250 metrin etäisyydellä biojalostamon purkuputkesta ja noin neljän kilometrin etäisyydellä jäähdytysvesien purkupaikasta ja laitosalueesta.

Haapajärvi ja Pyhäjoki kuuluvat Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueeseen. Haapajärvi on rajattu omaksi vesimuodostumaksi ja tyypitelty hyvin lyhytviipymäiseksi järveksi ja toissijaisesti matalaksi humusjärveksi. Haapajärven ekologinen tila on toisella suunnittelukaudella luokiteltu suppeaan aineistoon perustuen tyydyttäväksi. Haapajärven ekologinen tila on kolmannen kauden alustavassa arviossa pysynyt tyydyttävänä ja sen olisi kolmannen suunnittelukauden aikana noustava hyvään tilaan.

Pyhäjoki on tyypitelty suureksi turvemaiden joeksi, jota ei ole hydrologismorfologisesti voimakkaasti muutettu. Pyhäjoen ala- ja keskiosa vesimuodostuman ekologinen tila on toisella suunnittelukaudella luokiteltu laajaan aineistoon perustuen tyydyttäväksi. Vesimuodostumien ekologinen tila sekä fysikaalis-kemiallinen tila on arvioitu vesienhoidon toisella luokittelukaudella perustuen vuosien 2006–2012 vedenlaatutietoihin. Kolmannen suunnittelukauden alustavassa ekologisessa luokittelussa Pyhäjoen tila on arvioitu hyväksi, riskissä heikentyä. Vesistön ravinnepitoisuudet yksinomaan tarkasteltuna ilmentävät edelleen enintään tyydyttävää tilaa.

Pyhäjokea säännöstellään Pyhäjärven säännöstelypadosta alkaen. Säännöstelyluvan perusteella juoksutus Pyhäjärvestä on aina pidettävä niin suurena, ettei Pyhäjärven luusuan vesimäärä laske tulva-aikaa lukuun ottamatta alle 0,25 m³/s. Haapakosken vesivoimalaitosta koskevissa säännöstelymääräyksissä määrätään ylä- ja alavesirajoista sekä siitä, että Haapajärvestä on aina juoksutettava vettä vähintään 3 m³/s. Pyhäjoen keskivirtaama Haapajärven alapuolella Haapakosken voimalaitoksella on vuosina 1987–2016 ollut noin 17,1 m³/s ja keskialivirtaama 3,0 m³/s.

Virtaamien vaihtelulla on vaikutusta Pyhäjoen veden laatuun ja eri päästölähteiden osuuteen Pyhäjokeen kohdistuvasta kokonaiskuormituksesta. Runsasvirtaamaisina aikoina hajakuormituksen merkitys veden laatuun korostuu, mutta huonoimmillaan veden laatu on vähävirtaamaisina jaksoina. Typpi on fosforin ohella merkittävä Pyhäjokea rehevöittävä tekijä, ja vuoden aikana tilanne vesistössä voi vaihdella sen suhteen, kumpi on minimiravinteena. Molempien ravinteiden tehokas poisto jätevesistä on tarpeen. Pyhäjokeen kohdistuu runsaasti hajakuormitusta ja myös muuta pistemäistä kuormitusta. Jo nykyisellään piste- ja etenkin hajakuormitus ovat heikentäneet Pyhäjoen tilaa.

Hakemuksen mukaan biojalostamolla syntyy jätevesiä tyypillisesti arviolta noin 200 t/h. Biojalostamolla muodostuneet jätevedet käsitellään biojalostamon yhteyteen rakennettavalla jätevedenpuhdistamolla, jonka jälkeen noin puolet vedestä kierrätetään takaisin prosessiin ja loput johdetaan

vesistöön. Biojalostamon jätevedenpuhdistamolla käsiteltävän jäteveden määrä vuodessa jaettuna tasaisesti käyntiajalle (333 vrk/v) on noin 2 352 m³/vrk. Biojalostamolta vesistöön johdettavien puhdistettujen jätevesien määrä on noin 100 m³ tunnissa. Jätevesissä on arvioitu olevan erilaisia ioneja, jotka vaikuttavat veden suolapitoisuuteen ja sitä kautta tiheyteen. Määrällisesti suurimmat tarkasteltavat kuormitusjakeet ovat COD, kiintoaine, typpi ja fosfori. Puhdistamolta vesistöön johtuva kiintoaine koostuu lähinnä biologisen puhdistusvaiheen laskeutumattomista lietehiukkasista. Vesistön rehevyyden kannalta tärkein kuormitusjake on fosfori. Jätevesissä ei ole oletettu esiintyvän metalleja.

Hakemuksen liitteenä lupaviranomaiselle on toimitettu Rambollin laatima 31.1.2019 päivitetty biojalostamon vesistövaikutusarvio, jonka mukaan voimalaitoksen ja biojalostamon jätevesi- ja jäähdytysvesikuormituksen ei arvioida heikentävän vesistön ekologista tilaa tai vaarantavan hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan saavuttamista jäähdytys- ja jätevesikuormituksen laadun ja vähäisen määrän vuoksi. Voimalaitoksen ja biojalostamon jätevesien kuormitusvaikutus Pyhäjoen fosfori- ja typpitasoon on vähäinen, eivätkä arvioidut pitoisuuslisäykset vaikuta oleellisesti Pyhäjoen tai Haapajärven rehevyytasoon. Kiintoaineen, kemiallisen hapenkulutuksen (COD_{Mn}), sulfaatin ja kloridin laskennalliset pitoisuuslisäykset vesistössä eivät ole merkittäviä, jos jätevedenpuhdistuksen viimeisenä yksikköprosessina on suunnitellun mukaisesti joko ultrasuodatus tai hiekkasuodatus.

Hakemuksen täydennyksenä lupaviranomaiselle on lisäksi toimitettu KVVY Tutkimus Oy:n 11.10.2019 päivätty selvitys biojalostamon jäte- ja jäähdytysvesien vesistövaikutuksista. Selvityksen mukaan jäähdytysvedet lämpiävät laitospokonaisuuden läpi kulkiessaan noin 7,5 °C asteeseen, minkä jälkeen ne sekoittuvat Haapajärvessä, jossa lämpötilan nousu jää tasolle 0–2 °C. Biojalostamohankkeen aiheuttama keskimääräinen lämpötilan nousu verrattuna nykytilaan on 0,5 °C, millä ei ole yksilöitäviä vesistövaikutuksia. Haapajärven talvinen jääpeite muodostuu lämpökuorman takia heikoksi, mitä se on voimakkaan virtauksen takia jossain määrin luonnostaankin. Lämpötilan vaikutuksia voi esiintyä myös Pyhäjoen puolella sulien alueiden kasvuna.

Hakemuksen mukaan voimalaitoksen ja biojalostamon jäähdytysvesien suurin suhteellinen vaikutus vesistön lämpötilaan ajoittuu tammikuusta maaliskuulle, jolloin veden lämpötila on luonnostaan alhainen ja virtaamat ovat yleensä pieniä (noin 10–12 m³/s), mutta voimalaitosta ennustetaan ajettavan 70–100 % ajasta täydellä kuormituksella. Lämpökuorman vaikutukset kohdistuvat talvella voimakkaimmin veden lämpenemiseen purkualueella ja tätä seuraaviin muutoksiin jääpeitteessä. Kesäaikana lämpökuorman aiheuttama veden lämpötilan muutos voi vaikuttaa perustuotantoa lisäävästi etenkin selvimmin lämmön nousulle alttiilla alueilla. Muutokset rajoittuvat yleensä suhteellisen pienelle alueelle, jolla lämpötila on jatkuvasti yli yhden asteen ympäristöään

korkeampi. Haapajärvellä tällainen tilanne rajoittuu lähinnä välittömälle purkualueelle, mutta ei Pyhäjokeen tai laajemmin alapuoliseen vesistöön.

KVVY Tutkimus Oy:n 11.10.2019 päivätyn selvityksen mukaan biojalostamon jätevesillä ei ole yksinään vaikutusta vesialueen ekologiseen tilaan. Yhdessä muun vesialueelle tulevan kuorman kanssa rehevöittäviä vaikutuksia voi aiheutua Pyhäjoessa, mutta kokonaisuutena biojalostamon osuus ravinteiden kokonaiskuormasta Pyhäjoen alueella on vain 2–3 %. Hanke ei tehtyjen vedenlaatuselvitysten ja biologisen tarkastelun perusteella vaikuta Haapajärven tai Pyhäjoen ala- ja keskiosan vesimuodostumien ekologista tilaa heikentävästi tai vaikuta ekologisen luokituksen eri tekijöihin siinä määrin, että se uhkaisi luokan nousua tyydyttävästä hyväksi.

Oikeudellinen arvio

Jätevesien purkupaikka

Asiassa on muutoksenhakijan valituksesta arvioitavana, onko lupaviranomainen voinut ympäristöluvassa määrätä biojalostamon prosessijätevesien johtamisesta Haapajärven luusuan alapuoliseen Pyhäjokeen.

Valituksen mukaan jätevesien purkuputken sijaintia on muutettava taikka prosessijätevedet johdettava Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamolle, koska valituksenalaisella päätöksellä hyväksytty purkupaikka aiheuttaa Haapajärven luusuassa virkistyshaittaa ja Pyhäjoen rehevöitymistä sekä alentaa joenvarren rantapaikkojen ja rakennusten myyntiarvoa. Valituksen mukaan purkuputken paremmat sijoituspaikat olisivat joko Haapajärvi, jolloin prosessijätevesi sekoittuisi isompaan vesimäärään, taikka noin yhden kilometrin päässä Haapajärven alapuolella sijaitseva Haapakoski, jossa käsitelty prosessijätevesi sekoittuisi virtaavaan koskiveteen.

Ympäristönsuojelulain 11 §:ssä on säädetty ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen sijoittamista koskevassa harkinnassa huomioon otettavista seikoista. Toiminnan sijoituspaikkaa koskevaan harkintaan rinnastuu jäteveden vesistöön johtamisessa purkupaikan valinta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset muun muassa päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista. Ympäristönsuojelulain 49 §:ssä on säädetty ympäristöluvan myöntämisedellytyksistä ja 51 §:n 1 momentissa siitä, että pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa on esitetty toiminnan vaikutusalueen vesien tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Biojalostamon prosessivedet on lupahakemusta edeltäneessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitu johdettavan Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi, josta ne laskettaisiin edelleen Haapajärven luusuan alapuoliseen Pyhäjokeen. Lupahakemuksessa on esitetty jätevesien käsittelyä laitoksen yhteyteen rakennettavassa jätevedenpuhdistamossa ja purkupaikkoina on esitetty joko Haapajärvi tai Haapajärven luusuan alapuolista Pyhäjokea. Hakemuksessa ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä esitetyn selvityksen mukaan joen sekoittumisolot ovat Haapajärven luusuan kohdalla yleensä hyvät ja lopullinen sekoittuminen tehostuu viimeistään Haapakoskessa. Haapajärven on arvioitu olevan Pyhäjokea huonompi vaihtoehto huomioden järven sekoittumis- ja virtausolosuhteet, järven mataluus sekä asumisviihtyvyys ja Haapajärvessä sijaitsevat yleiset uimarannat.

Asiassa saadun selvityksen mukaan biojalostamon prosessijätevesistä aiheutuvat arvioidut pitoisuuslisäykset eivät vaikuta oleellisesti Pyhäjoen rehevyystasoon eikä voimalaitoksen ja biojalostamon jätevesi- ja jäähdytysvesikuormituksen ole arvioitu heikentävän vesistön ekologista tilaa tai vaarantavan hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan saavuttamista. Asiassa esitetty selvitys, annetut lupamääräykset ja erityisesti purkupaikan virtausolosuhteet huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, että biojalostamon jätevesistö päästöt eivät ennalta arvioiden aiheuta Haapajärven alapuolisessa Pyhäjoessa terveyshaittaa, merkittävää pilaantumista tai sen vaaraa tai ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä eivätkä muutakaan luvan myöntämisen esteenä olevaa vaikutusta. Hallinto-oikeus katsoo lisäksi, että vaikka purkuputken sijoittamista koskevassa vaihtoehtotarkastelussa ei ole ollut mukana valituksessa viitattua purkuputken sijoittamista Haapakoskeen, käsitellyn jäteveden vaihtoehtoisia purkupaikkoja on lupahakemuksessa selvitetty riittävästi ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaista sijoituspaikan sopivuutta koskevan lupaharkinnan tekemiseksi. Valituksenlaista päätöstä ei esitetyn selvityksen perusteella siten ole tarpeen muuttaa tai kumota sillä perusteella, että purkuputken vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja ei olisi selvitetty tai että purkuputki olisi esitetyn selvityksen perusteella sijoitettavissa hakemuksessa esitettyä haitattomampaan paikkaan. Jäte- ja jäähdytysvesiä koskevien lupamääräysten riittävyys

Asiassa on lisäksi muutoksenhakijan valituksen johdosta arvioitava, onko biojalostamon jäte- ja jäähdytysvesien päästöarvoja tiukennettava toiminnasta Haapajärvelle ja Pyhäjoelle aiheutuvan kuormituksen vuoksi. Lisäksi asiassa on arvioitava, onko jäähdytysvedet Haapajärveen johtamisen sijasta määrättävä esimerkiksi höyrytettäväksi ilmaan tai johdettavaksi jäähdytysaltaisiin Pyhäjoen rehevöitymisen estämiseksi.

Ympäristönsuojelulain 5 §:ssä on säädetty, mitä tarkoitetaan ympäristön pilaantumisella. Määritelmällä ei ole kuitenkaan ratkaistu sitä, minkä tasoinen päästön aiheuttama haitallinen vaikutus on sallittu. Ympäristöluvalla voidaan

sallia myös tietynasteisesti ympäristöä pilaava toiminta, kunhan se ei ole lain tarkoittamalla tavalla merkittävää.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaan ympäristöluvassa on annettava päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista sekä päästöpaikan sijaintia koskevien määräysten ohella tarpeelliset määräykset muun muassa päästöistä ja päästöraja-arvoista. Saman pykälän 3 momentin mukaan päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Direktiivilaitoksen päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten tulee ympäristönsuojelulain 75 §:n mukaan perustua BAT-päätelmiin. Päästörajaarvot on määrättävä siten, että BAT-päätelmissä olevat päästötasot eivät ylitä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa. Tilanteissa, joissa lupaharkintaa varten ei ole voitu toimittaa yksityiskohtaisia päästöjä tai toiminnan vaikutuksia koskevia tietoja, ympäristöluvassa voidaan ympäristönsuojelulain 54 §:n 1 momentin mukaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehtävä erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi toiminnan käynnistymisen jälkeen.

Kanteleen Voima Oy:n hakemuksessa kuvattu etanolin tuotantoprosessi, sivutuotteiden erottaminen sekä tuotantoon ja erotusprosesseihin liittyvä jätevesien käsittelyprosessi ovat Suomessa uudenlainen kokonaisuus, jonka aiheuttamia jätevesipäästöjä ei voida täsmällisesti ennakoida. Prosessisuunnittelun keskeneräisyyden vuoksi luvan saajalle on lupamääräyksellä 51 määrätty erillinen ympäristönsuojelulain 54 §:n mukainen selvitysvelvoite, jonka perusteella aluehallintovirasto voi tarvittaessa muuttaa muun muassa veteen johdettavien päästöjen päästörajaarvoja. Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 14 mukaan biojalostamon prosessijätevedet sekä likaantuneet sade-, sulamis- ja valumavedet sekä muut vastaavat likaantuneet vedet on palautettava prosessivesikiertoon tai käsiteltävä jätevesienkäsittelyprosessissa ennen vesistöön johtamista siten, että lupamääräyksissä 16 määrätty päästöraja-arvot eivät ylity.

Hallinto-oikeus toteaa, että lupaviranomainen on harkinnut laitoksen toimintaa ja parasta käyttökelpoista tekniikkaa hyväksyttävissä olevien päästötasojen asettamisessa kokonaisvaltaisesti ja lupapäätöksestä ilmenevällä tavalla myös muiden perusteiden kuin vertailuasiakirjojen avulla huomioden päästöjen kohteena olevien Haapajärven ja Pyhäjoen vallitsevat olosuhteet sekä vesienhoitosuunnitelmista johtuvat tilatavoitteet. Arvioinnissa on otettu huomioon ympäristönsuojelulain 51 §:ssä edellytetyllä tavalla myös aluetta koskevassa vesienhoitosuunnitelmassa esitetyt tilatiedot. Biojalostamon toiminnasta aiheutuva lämpökuorman lisäys on hakemusvaiheessa esitetty selvitys huomioon ottaen vähäinen ja sitä on entisestään rajoitettu määräämällä hyödyntämättä jäävä lämpökuorma haihdutettavaksi pääosin ilmaan

lupamääräyksellä 19. Kun otetaan huomioon, että esitetyn selvityksen perusteella jäähdytysvesikuormitus ja jätevesien arvioidut pitoisuuslisäykset eivät vaikuta oleellisesti Pyhäjoen tai Haapajärven rehevyytasoon, että vaikutusarvioinnin perusteena olleita raja-arvoja on tiukennettu luvassa muun muassa COD-, fosfori- ja kokonaispäästöjen osalta ja raja-arvot on asetettu vertailuasiakirjassa edellytettyjen vuosikeskiarvojen sijaan kuukausikeskiarvoina, jolloin vesistövaikutusten voidaan arvioida jäävän hakemusvaiheessa arvioitua vähäisemmiksi, sekä toiminnanharjoittajalle prosessijäteveden vesistöpäästöjen osalta lupamääräyksellä 51 asetettu kattava päästöjä ja niiden vaikutuksia koskeva erityinen selvitysvelvollisuus, ei lupamääräysten edelleen tiukentaminen valituksessa vaaditulla tavalla ole tarpeen luvan myöntämisedellytysten täyttymiseksi. Käytännössä asetetuissa raja-arvoissa pysyminen edellyttää ultrasuodatusta tai vastaavaa tehokasta jätevesien käsittelymenetelmää.

Korvaukset virkistyshaitasta ja kiinteistön arvonalentumisesta

Hallinto-oikeuden on lisäksi valituksen johdosta arvioitava, onko muutoksenhakijalla oikeus korvaukseen kuormituksen Pyhäjoelle aiheuttamasta virkistyskäyttöhaitasta ja kesämökkipaikan arvon alentumisesta. Muutoksenhakija on perustellut korvausvaatimustaan erityisesti riskillä alueen rehevöitymisestä. Lisäksi muutoksenhakija on tuonut esille Haapaveden jätevedenpuhdistamon toiminnasta nykyisellään aiheutuvat melu-, haju- ja vaahtopäästöt ja Haapakosken vesivoimalaitoksen juoksutusten vaikutukset vesistön virkistyskäytölle.

Ympäristönsuojelulain 125 §:n mukaan lupaviranomaisen on myöntäessään ympäristöluvan samalla viran puolesta määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattavaksi. Hallinto-oikeus toteaa selvyiden vuoksi, että lupaviranomaisen on mahdollisesti korvattavaa vahinkoa arvioitaessa tullut ottaa huomioon ainoastaan valituksenalaisen päätöksen kohteena olevan biojalostamon vaikutukset eikä asiassa siten ole tullut arvioitavaksi valituksessa viitattu Haapaveden jätevedenpuhdistamon vesistövaikutukset. Ympäristölupa-asiassa voidaan ympäristönsuojelulain 13 luvun säännökset huomioon ottaen käsitellä lisäksi vain vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot.

Kun otetaan huomioon biojalostamon lämpö- ja jätevesipäästöjen aiheuttamasta kokonaiskuormituksen määrästä ja vaikutuksista edellä esitetty sekä valituksenalaisella päätöksellä annetut lupamääräykset, toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu korvattavaa vahinkoa eikä aluehallintoviraston päätöstä myöskään korvauksista päätetyn osalta ole tarpeen muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut **Julkinen**

kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Haapaveden kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **3.2.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reko Vuotila ja Jaana Nyman sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Juha Väisänen ja Sauli Viitasaari.

Esittelijä
käräjänotaari

Noora Britschgi

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Asiaa ratkaistaessa on suoritettu äänestys. Äänestyspöytäkirja on päätöksen liitteenä.

Jakelu

Päätös ja maksu	██████████, oikeudenkäyntimaksu 260 euroa <i>(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)</i>
Jäljennös maksutta	Kanteleen Voima Oy Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Ympäristölupavastuualue, sähköisesti Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristönsuojeluyksikkö, sähköisesti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Kalatalousryhmä, sähköisesti Haapaveden kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen Haapaveden kaupungin terveydensuojeluviranomainen Haapaveden kaupungin kaavoitusviranomainen Haapaveden kaupunginhallitus Oulaisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

Dnro 980/03.04.04.04.19/2020

Liite Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 28.12.2021
nro 884/2021

ÄÄNESTYSPÖYTÄKIRJA

Käräjänotaari Noora Britschgi:

Olen tehnyt hallinto-oikeuden ratkaisusta ilmenevän päätösehdotuksen.

Luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Sauli Viitasaari:

Olen tehnyt päätösehdotuksesta poikkeavan alla olevan päätösehdotuksen:

Ratkaisu

Kumoan ympäristölupapäätöksen purkuputken sijoittamista koskevan ratkaisun osalta ja palautan asian tältä osin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Jätevesiä tuottavaa toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin purkuputkea koskeva uusi päätös on täytäntöönpanokelpoinen. Lisäksi muutan lupamääräystä 51 siten, että siinä määrätty selvitykset on esitettävä aluehallintoviraston asemesta Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle. Muutoksen seurauksena lupamääräyksen viimeinen kappale poistetaan.

Perustelut purkuputken sijoittamista koskevan ratkaisun osalta

Asiassa saatu selvitys ja asian ratkaisun kannalta merkitykselliset lainkohdat

Hakemuksen mukaan biojalostamon jätevesien purkuputki on suunniteltu sijoitettavaksi Haapajärven luusuaan Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamon purkuputken viereen noin 250 metriä ylävirtaan muutoksenhakijan vapaa-ajanasunnon rannasta.

Biojalostamolta Pyhäjokeen johdettava jätevesimäärä olisi hakemuksen mukaan noin 800 000 m³ vuodessa. Epäorgaanisen typen vuosikuormitus olisi noin 16 tonnia vuodessa ja adsorboituneiden orgaanisten halogeeniyhdisteiden kuormitus noin 0,8 tonnia vuodessa. Lupapäätöksen mukaan COD-pitoisuus olisi enintään 200 mg/l, kokonaisfosforin 0,3 mg/l ja sulfaatin 600 mg/l.

Hakemuksessa ei ole esitetty biojalostamon purkuputken kanssa samalle alueelle sijoittuvan Ympäristöpalvelut Oy:n Partaperän jätevedenpuhdistamon kuormitustarkkailutietoja. Hakemukseen on liitetty Pyhäjoen yhteistarkkailun raportit vuosilta 2015, 2016 ja 2017. Kyseisistä raporteista käy ilmi, että Pyhäjoen vesistöalueen kuormitustarkkailu raportoidaan erikseen.

Päätöksen perusteluiden mukaan toiminnasta Pyhäjokeen johdettavan käsitellyn jäteveden määrä on lähellä Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamolta jokeen johdettavan käsitellyn jäteveden määrää.

Biojalostamosta aiheutuva ravinnekuormitus on kaupungin puhdistamoon nähden hieman vähäisempi, mutta kemiallisesti happea kuluttavan aineen määrä on suurempi.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaamisella tarkoitetaan sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa muun muassa vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle (kohta f) tai muu lainkohdassa mainittuihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (kohta g).

Ympäristönsuojelulain 7 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan: 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta; 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus; 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Aikaisemmin voimassa olleen nykyistä 11 §:ä vastanneen ympäristönsuojelulain 6 §:n 1 momentin perusteluissa (HE 84/1999 vp) todetaan muun ohella, että kaikki ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot tulisi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa siten, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä. Säännös olisi lähtökohta kaikkien pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen sijoittamisessa. Sijoittumispaikkaa koskevaan harkintaan rinnastuisi esimerkiksi jäteveden johtamisessa purkupaikan valinta. Momentin mukaan haittojen syntymisen ehkäisyssä on tärkeää toiminnan oikea sijoittuminen. Toiminnan sijoittaminen ja muut toiminnan haitallisten vaikutusten ehkäisytoimet muodostaisivat kokonaisuuden.

Vastaavasti 6 §:n 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että 3 kohdan mukaan harkintaan vaikuttavana seikkana pidettäisiin myös muiden

mahdollisten sijoittumispaikkojen olemassaoloa. Säännöksellä tarkoitettaisiin erityisesti vaihtoehtoisia sijoittumiskohtia samalla kiinteistöllä.

Vaihtoehtoisten sijoituspaikkojen tulisi sijaita kuitenkin niin lähellä ajateltua sijoittumispaikkaa, ettei tästä aiheutuisi toimintaa suunnittelevalle kokonaan uutta hanketta.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain (HE 214/2013vp) 11 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteluissa korostetaan sijoituspaikan soveltuvuutta ihmisen elinympäristöön kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Huomioitavia seikkoja olisivat sijoituspaikan soveltuvuus elinympäristön terveellisyyden ja viihtyisyyden kannalta.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitystä; 6) olennaista heikennystä edellytyksiin harjoittaa saamelaisen kotiseutualueella perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria taikka olennaista heikennystä kolttien elinolosuhteisiin tai mahdollisuuksiin harjoittaa kolttilaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja kolttaalueella.

Aikaisemmin voimassa olleen ympäristönsuojelulain 42 §:n perusteluissa (HE 84/1999vp) on nykyistä vastaavan 5 kohdan osalta todettu, että toiminnasta ei saisi aiheutua naapuruussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta räsitystä. Lupaharkinnassa tulisi siten ottaa huomioon myös yksityiseen etuun vaikuttavat haitalliset seuraukset, vaikka haitallisia vaikutuksia ei voitaisi pitää yleisen edun kannalta merkittävinä. Suojaa annettaisiin siten viihtyisyysarvoille ja omaisuudelle, jonka hallintaa ja käyttöä immissiot voivat rajoittaa.

Ympäristönsuojelulain 125 §:n mukaan myöntäessään ympäristöluvan lupaviranomaisen on samalla, jollei 126 §:stä muuta johdu, määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattaviksi.

Oikeudellinen arviointi

Muutoksenhakija on valituksessaan vaatinut muun muassa jäteveden purkuputken sijoittamisen uudelleen käsittelyä ja purkupaikan muuttamista.

Asiassa on valituksen johdosta arvioitavana muun ohella, onko purkupaikkaa pidettävä ympäristönsuojelulain 11 § huomioon ottaen soveltuvana suunniteltuun toimintaan ja aiheutuuko jätevesien johtamisesta yhdessä Haapaveden jätevedenpuhdistamon jätevesien johtamisen kanssa vaikutusalueella merkittävää vesistön pilaantumista tai aiheutuuko yhteisvaikutuksesta muutoksenhakijan kiinteistölle naapuruussuhdelain tarkoittamaa kohtuutonta rasitusta tai ympäristönsuojelulain 5 §:n tarkoittamaa vahinkoa tai haittaa omaisuudelle tai sen käytölle.

Purkupaikan sijaintia koskevaa ratkaisua ei ympäristönsuojelulain 11 § ja ympäristönsuojelulain 49 § huomioon ottaen voida perustaa yksinomaan siihen, ettei hakemuksessa biojalostamon jätevesille valittu purkupaikka johda yksinään ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin seurauksiin. Haapaveden puhdistamossa käsiteltävien jätevesien ja biojalostamon jätevesien johtaminen suunniteltuun paikkaan saattaa aiheuttaa yhteisvaikutuksiltaan ainakin alivirtaamakausina purkupaikan läheisyydessä merkittävää vesistön pilaantumista ja vaikeuttaa merkittävästi välittömästi purkupaikan alapuolella olevan muutoksenhakijan omistaman loma-asunnon vesistösidonnaista virkistyskäyttöä. Lisäksi on otettava huomioon, että purkuputken ja loma-asunnon välisestä lyhyestä etäisyydestä johtuen biojalostamon mahdolliset häiriöpäästöt voivat hetkellisesti lisätä jätevesistä aiheutuvia haittoja.

Asiassa ei ole ympäristönsuojelulain 7 §:ssä ja 11 §:ssä edellytetyin tavoin riittävästi selvitetty sitä, olisiko purkupaikka mahdollista sijoittaa haitattomammin muualle Pyhäjokeen kuin hakemuksen mukaiseen paikkaan niin, ettei biojalostamon jätevesien johtamisesta aiheutuisi yhdessä Haapaveden puhdistamon jätevesien kanssa ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuja seurauksia. Edellä sanotun lisäksi asiassa on otettava huomioon, ettei hakemuksen johdosta ole määrätty ympäristönsuojelulain 125 §:n mukaisia korvauksia tai määrätty niiden suuruuden selvittämisestä.

Lupapäätös on edellä mainituilla perusteilla kumottava purkupaikan sijoittamista koskevilta osin ja asia on tältä osin palautettava aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut lupamääräyksen 51 muuttamisen osalta

Lupamääräys 51 perusteluineen

Lupamääräyksessä 16 on asetettu toiminnan jätevesien päästö- ja kuormitusraja-arvot. Lupamääräyksen perusteluissa on kemialliselle hapenkulutukselle, kokonaisfosforille, kokonaistypelle ja epäorgaaniselle typelle sekä sulfaatille määrättyjen päästöraja-arvojen mahdollisen myöhemmän muutostarpeen osalta viitattu lupamääräykseen 51.

Aluehallintoviraston asettama lupamääräys 51 kuuluu seuraavasti:

”Luvan saajan on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle ensimmäisen toimintavuoden tehostetun tarkkailun päästö- ja vaikutustarkkailuraportit sekä ensimmäisen toimintavuoden tehostettuun tarkkailuun perustuva selvitys jäteveden laadusta ja vaikutuksista sekä päästöistä ilmaan 4 kuukauden kuluessa ensimmäisen toimintavuoden päättymisestä.

Selvityksessä on esitettävä käsiteltyjen jätevesien sisältämien haitallisten aineiden pitoisuudet komponentteittain koskien vähintään rikin, typen sekä COD:n kokonaispitoisuuksia ja karakterisointia. Selvitykseen on sisällytettävä tiedot komponenttien fysikaalisista, kemiallisista, toksikologisista ja ekotoksikologisista ominaisuuksista ja erityisesti myrkyllisyydestä vesieliöille.

Selvityksessä on laskennallisesti mallinnettava todellisten ainepäästöjen sekä jäähdytysvesien lämpöpäästön kulkeutumista ja ainepäästöjen sitoutumista biomassaan ja sedimenttiin. Luvan saajan on päivitettävä tulosten perusteella vesistö- ja kalatalousvaikutusarvio.

Selvityksessä on esitettävä päästöasteesta II ilmaan johdetuista poistokaasuista vähintään rikki-, TOC-, hiilimonoksidi-, TRS- sekä furfuraalipitoisuudet sekä keskimääräinen vuorokausikuormitus.

Selvityksessä on esitettävä, mistä VOC-komponenteista päästöasteen II VOC-päästö muodostuu.

Aluehallintovirasto voi selvityksen perusteella tarvittaessa täsmentää lupamääräyksiä tai täydentää lupaa.”

Aluehallintovirasto on perustellut lupamääräystä 51 seuraavasti:

Luvan saaja on määrätty tekemään ympäristönsuojelulain 54 § mukainen erityinen selvitys, jonka perusteella aluehallintovirasto täsmentää lupamääräyksiä sekä täydentää lupaa. Käytännössä tämä tarkoittaa päästörajaarvojen täsmentämistä vastaamaan toteutunutta toimintaa. Selvityksen perusteella ei kuitenkaan voida myöntää oikeutta suurempiin päästöihin tai vaikutuksiin, mitä tässä lupaharkinnassa on ollut tiedossa. Lupamääräykseen on kirjoitettu vähimmäisvaatimus selvityksen sisällöstä. Ensimmäisen toimintavuoden tehostetun tarkkailun sisältö ja toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelma ei ole yksityiskohtaisen laitossuunnittelun puuttuessa kirjoitettavissa tarkoin. Tästä syystä luvan saaja on lupamääräyksellä 58 velvoitettu toimittamaan tarkkailusuunnitelma hakemusasiana aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Koska biojalostamon yksityiskohtainen laitossuunnittelu on tekemättä ja lupaviranomaisen saamat tiedot ovat pyydetyistä täydennyksistä huolimatta osin hyvin yleispiirteisiä, on luvan saaja velvoitettava perusteelliseen selvityselvoitteeseen. Luvan saajalle on tällä päätöksellä myönnetty lupa

tunnistettujen päästöjen aiheuttamiseen ja niitä on myös lupamääräyksiin rajattu. Luvan saajan riskiksi jää se, jos toiminnasta aiheutuukin tässä lupakäsittelyssä ja hakemusaineistossa tunnistamattomiksi jääneitä päästöjä, sillä niille päästöille vaikutuksineen ei tällä ympäristölupapäätöksellä myönnetä lupaa.

Erityinen selvitys on kohdennettava vähintäänkin käsitellyn jäteveden laadun tarkempaan analysointiin muun muassa jäännös-COD:n karakterisoimiseksi, rikki- ja typpipäästöjen erittelemiseksi sekä päästöjen toksikologisten vaikutusten selvittämiseksi. Lisäksi tehostetun tarkkailun tulosten perusteella on mallinnettava todellisten ainepäästöjen sekä jäähdytysvesien lämpöpäästön vaikutukset sekä päivitettävä tulosten perusteella vesistö- ja kalatalousvaikutusarvio.

Tilanteessa, jossa päästökauppalakia ei sovelleta, on lupaviranomaisen asiaa ratkaistaessa annettava tarpeelliset määräykset myös kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuvan pilaantumisen rajoittamisesta. Tästä syystä selvitysvelvoitteeseen on sisällytetty etanolin valmistuksesta päästöpuoleen II kautta johdettavan poistokaasun hiilimonoksidipäästöjen tarkempi selvittäminen. Luvan saajan tulee olla selvillä toimintansa aiheuttamista päästöistä ja niiden vaikutuksista ympäristöön.

Lupamääräyksen 51 perusteluissa viitattu lupamääräys 58 koskee toiminnan tarkkailua. Lupamääräyksen 58 toinen kappale kuuluu seuraavasti:

”Luvan saajan on päivitettävä laitoksen ympäristönsuojelua koskeva päästöjen ja toiminnan sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusuunnitelma lupamääräyksiä sekä biojalostamon yksityiskohtaisen suunnittelun tuottamia tietoja vastaaviksi ja toimitettava se hakemusasiana Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle kahdeksan kuukautta ennen biojalostamon käynnistämistä. Jo esitettyä tarkkailusuunnitelmaa on täydennettävä vähintään liitteessä 3 määritellyillä tiedoilla.”

Lupamääräyksen 58 perusteluissa määräyksen on todettu olevan tarpeen, jotta valvontaviranomaiset voivat seurata toiminnan asianmukaisuutta, lupamääräysten noudattamista ja toiminnan ympäristövaikutuksia sekä saada valvontaa varten tarpeellisia muita tietoja. Lupamääräys on tarpeen myös eri tarkkailuihin liittyvien mittaus- ja muiden tulosten käsittelemiseksi ja raportoimiseksi.

Asian ratkaisun kannalta merkityksellisiä lainkohtia

Ympäristönsuojelulain 54 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehtävä erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi, jos lupaharkintaa varten ei ole voitu toimittaa yksityiskohtaisia tietoja päästöistä, jätteistä tai toiminnan vaikutuksista.

Lainkohdan 2 momentin mukaan selvitys on toimitettava lupaviranomaiselle luvassa määrättynä ajankohtana. Selvityksen tekemiselle on annettava riittävä aika. Luvan muuttamisesta saadun selvityksen perusteella säädetään 90 §:ssä.

Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 214/2013vp) on todettu muun muassa, että pykälä vastaisi pitkälti voimassaolevan 43 §:n 1 momentin 5 kohtaa pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi annettavista määräyksistä.

Käytännössä määräys voisi koskea tietyn ympäristövaikutuksen, esimerkiksi hajun tai melun, tarkempaa selvittämistä toiminnan jo alettua. Määräys saattaa olla tarpeen myös toiminnassa syntyneiden jätteiden laadun selvittämiseksi.

Selvitys toimitettaisiin lupaviranomaiselle. Tämä voisi saadun selvityksen perusteella täsmentää voimassa olevan luvan niitä lupamääräyksiä, joiden tarkentamisen vuoksi selvitysvelvollisuus on annettu. Lupamääräysten muuttamisesta näissä tilanteissa säädettäisiin jäljempänä 90 §:ssä. Lupamääräyksiä voitaisiin selvityksen perusteella muuttaa sekä lievempään että ankarampaan suuntaan riippuen lupamääräyksen luonteesta ja sisällöstä sekä selvityksen tarkoituksesta ja tuloksista. Selvitysvelvollisuutta ei voitaisi käyttää, jos selvittävän tiedon on oltava lupaviranomaisen käytettävissä etukäteen, luvan myöntämisen edellytysten harkitsemiseksi tai keskeisten lupamääräysten antamiseksi.

Selvitysmääräys poikkeaisi tarkkailumääräyksestä siten, että se annettaisiin tietyn, ennalta epävarmana pidetyn asian täsmällisemmäksi selvittämiseksi. Se tähtäisi lupamääräyksen muuttamiseen tai ainakin sen harkitsemiseen.

Aikaisemmin voimassa olleen ympäristönsuojelulain 55 §:n (Luvan voimassaolo ja tarkistaminen) 3 momentin mukaan luvassa voidaan erityisestä syystä määrätä, että lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 43 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen selvityksen perusteella.

Aikaisemmin voimassa olleen ympäristönsuojelulain 43 §:n (Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi) 1 momentin kohdan 5 mukaan luvassa on annettava tarpeelliset määräykset muista toimista, joilla ehkäistään, vähennetään tai selvitetään pilaantumista, sen vaaraa tai pilaantumisesta aiheutuvia haittoja. Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 84/1999vp) on todettu muun ohella, että selvitysmääräys voitaisiin antaa toiminnan päästöjen ja jätteiden vähentämisen selvittämiseksi. Määräys voisi koskea päästöjen ja jätteiden tunnistamista, jos tiedetään päästön tai jätteen haitta-aineet, mutta niiden pitoisuus on epäselvää.

Selvitysmääräys voitaisiin antaa siten, että selvitys esitetään määräajassa valvontaviranomaiselle. Jos selvitysmääräyksellä on pyritty täsmentämään yksittäisen määräyksen antamisen edellytyksiä, lupaviranomainen voisi antaa

selvityksen perusteella määräyksen 55 §:n 3 momentin perusteella. Erilaiset selvitysmääräykset eivät saisi johtaa varsinaiseen osapäätökseen, jolla lykättäisiin luvan edellytysten selvittämistä tai keskeisen lupamääräyksen asettamista.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava muun ohessa tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten tarkkailusta. Lainkohdan 2 momentin mukaan luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Ympäristönsuojelulain 89 §:n 2 momentin mukaan lupaviranomaisen on lisäksi valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 186 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön aloitteesta muutettava lupaa, jos: 1) toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta; 2) toiminnasta aiheutuu tässä laissa kielletty seuraus; 3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia; 4) toiminnan ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet ja luvan muuttaminen on tämän vuoksi tarpeen; 5) luvan muuttaminen on tarpeen luvan myöntämisen jälkeen laissa, valtioneuvoston asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä annetun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.

Lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun muassa, että pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan muuttamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 58 §:ssä. Edellä mainitun pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 84/1999vp) on todettu muun muassa, että lupaa voitaisiin tarkistaa, jos toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta. Pilaantumisvaikutuksen uudelleenarviointi saattaisi olla tarpeen myös esimerkiksi tarkkailusta saatujen tietojen perusteella.

Ympäristönsuojelulain 93 §:n mukaan lupaviranomainen voi valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan, jos: 1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin; 2) lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta voi aiheutua luvan myöntämisen edellytysten vastainen seuraus; 3) toiminnan jatkamisen edellytyksiä ei saada täytetyksi lupaa muuttamalla.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

Oikeuskirjallisuutta

Oikeuskirjallisuudessa (mm. Uusi ympäristönsuojelulainsäädäntö 2001, toim. Kuusiniemi) todetaan ennakko- ja jälkivalvonnasta muun muassa seuraavaa: ”Ympäristölliset ohjauskeinot on perinteisesti jaoteltu ennakko- ja jälkivalvonnallisiin keinoihin. Ympäristön käytön ja eri tavoin tapahtuvan kuormittumisen valvonnassa ennakkovalvonnalla on Suomessa ollut ja on ympäristönsuojelulain ansiosta edelleen tärkeä asema. Lupien ja ilmoitusten avulla viranomaiset arvioivat ennalta sitä, täyttääkö toiminta eri ympäristölakien ja alemmanasteisten normien asettamat vaatimukset, sekä asettavat toiminnalle tai hankkeelle lupamääräyksiin rajoituksia vaatimusten täyttämiseksi tai noudattamiseksi. Jälkivalvonta taas käsittää toiminnassa olevan laitoksen tai toteutetun hankkeen lainmukaisuuden varmistamisen.”

Luvan täydentämisen ja lupamääräysten täsmentämisen osalta todetaan muun ohella seuraavaa. ”Ympäristölupaa voidaan YSL 55 §:n 3 momentin mukaan eräissä tapauksissa täydentää tai lupamääräystä täsmentää. Tällaisen määräyksen antaminen edellyttää erityistä syytä, ja sen käyttöala on rajattu. Menettely liittyy tilanteisiin, joissa hakemuksessa tarkoitettu toiminta ja sen vaikutukset tunnetaan siinä määrin, että lupaharkinta voidaan suorittaa ja keskeiset lupamääräykset asettaa. Sen sijaan yksittäisen lupamääräyksen antamisen edellytykset saattavat olla puutteellisesti selvillä. Esimerkiksi hakijan esittämän toimenpiteen riittävyys pilaantumisen ehkäisemiseksi saattaa olla epäselvä. Tällöin lupamääräystä voidaan tarkentaa myöhemmin.”

Oikeudellinen arviointi

Muutoksenhakija on valituksessaan vaatinut jäähdytys- ja jäteveden päästöarvojen tiukentamista ja niiden uudelleen käsittelyä muun muassa sen varmistamiseksi, että vesienhoitolain 21 §:n tarkoittamat tilatavoitteet purkuvesistössä saavutetaan.

Aluehallintovirasto on pitänyt asiassa saatuja selvityksiä riittävinä lupaharkinnan tekemiseen ja lupamääräysten, kuten veteen ja ilmaan johdettavien päästöjen raja-arvojen, asettamisen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti olevan mahdollista. Toisaalta aluehallintovirasto on lupamääräyksen 51 perusteluissa todennut, että koska biojalostamon yksityiskohtainen laitossuunnittelu on tekemättä ja lupaviranomaisen saamat tiedot ovat pyydetyistä täydennyksistä huolimatta osin hyvin yleispiirteisiä, on luvan saaja velvoitettava perusteelliseen selvityselvöitykseen. Lupamääräyksen 51 perusteluissa on lisäksi todettu, ettei toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailumääräyksiä voida yksityiskohtaisen laitossuunnittelun puuttuessa kirjoittaa tarkoin, minkä johdosta toiminnanharjoittaja on lupamääräyksellä 58 velvoitettu toimittamaan tarkkailusuunnitelma hakemusasiassa aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Näin ollen lupamääräyksen 51 ensimmäisessä kappaleessa tarkoitettua tehostetussa tarkkailussa selvitettäväksi edellytettävät asiat ja ympäristönsuojelulain 62 §:n

tarkoittamat tarkkailumääräykset määräytyvät tarkemmin vasta lupamääräyksen 58 edellyttämän tarkkailuohjelman hyväksymistä koskevassa menettelyssä. Aluehallintovirasto on todennut lupamääräyksen 51 ja 16 perusteluissa selvityselvoitteen tarkoittavan käytännössä päästöraja-arvojen täsmentämistä vastaamaan toteutunutta toimintaa.

Aluehallintoviraston menettelyn lainmukaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon, että ympäristönsuojelulain 54 §:n tarkoittaman määräyksen antaminen edellyttää lain esitöistä ja oikeuskirjallisuudesta johdettavan perusteella erityistä syytä, ja sen käyttöala on rajattu. Menettely liittyy tilanteisiin, joissa hakemuksessa tarkoitettu toiminta ja sen vaikutukset tunnetaan siinä määrin, että lupaharkinta voidaan suorittaa ja keskeiset lupamääräykset asettaa. Sen sijaan yksittäisen lupamääräyksen antamisen edellytykset saattavat olla puutteellisesti selvillä. Tyypillisesti selvityselvoite koskee sellaisia toiminnasta aiheutuvia haittavaikutuksia, joita on vaikea selvittää riittävän tarkasti osana lupaharkintaa ja joista ei sen johdosta ole pystytty antamaan täsmällistä lupamääräystä, mistä syystä sääntelyn tarve on jätetty nopeasti toiminnan aloittamisen jälkeen selvitettäväksi. Tyypillisesti erityistä selvitystä koskevat määräykset ovat jätteen koostumusta ja hajuhaitan suuruutta koskevia selvityksiä.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisessa päätöksessä asettanut luvan saajalle selvityselvoitteen, jonka tavoitteena on lupamääräyksen perusteluiden mukaan täsmentää lupapäätöksellä jo asetettuja päästöraja-arvoja vastaamaan toiminnasta aiheutuvia päästöjä. Kyseessä ei ole kokonaisuutena tarkastellen yksittäisen lupamääräyksen antamiseen tarpeellinen selvitys vaan pikemminkin toiminnan ympäristövaikutusten jälkivalvontaan tähtäävä laajaalainen tehostettu tarkkailumääräys. Tätä tulkintaa tukee myös se, että selvityksen yksityiskohtainen sisältö määräytyy aluehallintovirastoon toimitettavaksi määrätyn erillisen päästö- ja vaikutustarkkailua koskevan hakemuksen perusteella.

Edellä sanotun perusteella lupamääräys 51 ei ole sen laajuus ja sisältö huomioon ottaen kaikilta osin ympäristönsuojelulain 54 §:n tarkoittama erityistä selvitystä koskeva määräys vaan kokonaisuutena arvioituna jälkivalvontaan liittyvä tarkkailumääräys. Tarkkailua koskevat tiedot on ympäristönsuojelulain 62 §:n nojalla toimitettava ensisijaisesti valvonnasta vastuussa olevalle viranomaiselle eli tässä tapauksessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Valvontaviranomainen voi ympäristönsuojelulain 89 §:n 2 momentin mukaan hakea lupaan muutosta, jos toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta. Lisäksi valvontaviranomainen voi tarkkailusta saatujen tietojen perusteella hakea luvan peruuttamista ympäristönsuojelulain 93 §:n edellytysten täytyessä.

Aluehallintovirasto ei voi asettaa lupamääräyksiä siten, että sen seurauksena sille siirtyisi toimivaltaa, jota sillä ei lain säännökset huomioon ottaen muutoin olisi.

Näin ollen lupamääräystä 51 on muutettava valituksessa esitetty ja päätöksen laillisuudelle asetetut vaatimukset huomioon ottaen siten, että toiminnan tarkkailua koskevat tiedot tulee toimittaa ELY-keskukselle mahdollisia toimenpiteitä, kuten jäte- ja jäähdytysvesien päästöraja-arvojen tiukentamista tai luvan peruuttamista koskevien vaatimusten esittämistä varten. Muutoksenhakija ja muut asianosaiset voivat niin halutessaan pyytää tarkkailun tuloksia ELY-keskukselta ja voivat tarvittaessa ympäristönsuojelulain 89 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyessä hakea lupapäätöksessä asetettuja päästöraja-arvoja tiukemmiksi.

Lainoppinut hallinto-oikeustuomari Jaana Nyman:

Olen samaa mieltä kuin luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Viitasaari.

Luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Juha Väisänen:

Olen hallinto-oikeuden ratkaisusta ilmenevällä kannalla.

Lainoppinut hallinto-oikeustuomari Reko Vuotila:

Olen hallinto-oikeuden ratkaisusta ilmenevällä kannalla.

Äänten mentyä tasan (2–2) asian ratkaisu on puheenjohtajan, hallinto-oikeustuomari Vuotilan kannan mukainen.

Vakuudeksi

Noora Britschgi

Liite hallinto-oikeuden päätökseen

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

